

Mötet mellan street art och växtlighet i Gåsebäck

Konceptuella skisser för utformning av street art
kombinerat med växtlighet i ett industriområde i
omvandling

Siri Sandberg

Självständigt arbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Landskapsarkitekturprogrammet

Alnarp 2024

Mötet mellan street art och växtlighet – Konceptuella skisser för utformning av street art kombinerat med växtlighet i ett industriområde i omvandling

The combination of street art and vegetation – Conceptual sketches for integrating street art with vegetation in a transforming industrial area

Siri Sandberg

Handledare: Stefan Sundblad, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur planering och förvaltning
Examinator: Jitka Svensson, SLU, Institutionen för landskapsarkitektur planering förvaltning

Omfattning: 15hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod: EX0845
Program/utbildning: Landskapsarkitektprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning
Utgivningsort: Alnarp
Utgivningsår: 2024
Omslagsbild: Konceptskiss Q, skapad av Siri Sandberg (2024).
Upphovsrätt: Figurer och tabeller i arbetet är författarens egna om inget annat anges. Övriga figurer publiceras med upphovsmannens tillstånd.

Nyckelord: Street art, gatukonst, graffiti, växtlighet, industriområde, trygghet, konceptuell skiss, fokusgrupp, Gåsebäck

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Tack

Jag vill ägna ett stort tack till alla deltagare i de individuella intervjuerna och i fokusgruppen. Ert värdefulla bidrag var avgörande för detta arbete. Tack för er tid och engagemang.

Tack till Dennis Kerkhof på Helsingborgs stad för hans tid, engagemang och värdefulla kontakter.

Jag vill även rikta ett tack min handledare Stefan Sundblad som bemött mina tankar och bidragit med givande kommentarer under arbetet.

Slutligen vill jag tacka Sustainalink för att ha möjliggjort kontakten med Helsingborgs stad.

A handwritten signature in black ink, consisting of the name 'Siri S' in a cursive, flowing script.

Lund 2024-03-10

Sammandrag

Tidigare studier har behandlat street art respektive växtlighet i urbana miljöer med olika inriktningar, men det finns begränsat med studier som utforskar samspelet mellan av dessa två element. Detta arbete undersöker hur kombinationen av street art och växtlighet kan skapa visuellt intressanta inslag i industriområden i omvandling, med särskilt fokus på Gåsebäck i Helsingborg. Arbetet analyserar möjligheter och konflikter med denna kombination, med specifikt fokus på estetik och trygghet, och presenterar ett nytt perspektiv på användningen och potentialen hos street art i samklang med växtlighet.

Genom en iterativ process med intervjuer, platsbesök, fokusgruppsamtal och litteratur utvecklas konceptskisser med utgångspunkt i Gåsebäck. Konceptens potential bedömdes vara beroende av förvaltningens hållbarhet för respektive koncept, då upplevelsen av en välskött plats kopplas till både estetik och trygghet. Arbetet konstaterar även att koncept som integrerar belysning och en mänsklig skala i utformningen av street art och växtlighet anses bidra till den estetiska potentialen och trygghetsupplevelsen. Vidare indikerar arbetet att koncept som främjar medskapande har potential att vitalisera urbana områden genom att stärka kopplingen mellan det offentliga rummet och dess användare. Sammantaget bedöms street art och växtlighet kunna bidra till trygghetsupplevelsen, men integrationen av dessa två element anses inte isolerat leda till en automatisk förbättring av trygghetsupplevelsen.

Slutsatserna understryker vikten av en helhetssyn för estetiskt hållbara och trygghetsfrämjande koncept. Framtida arbeten föreslås inkludera vidare studier av olika sätt att kombinera street art och växtlighet, praktisk implementering av koncept samt utforskning av kombinationen i andra kontexter.

Nyckelord: Street art, gatukonst, graffiti, växtlighet, industriområde, trygghet, konceptuell skiss, fokusgrupp, Gåsebäck

Abstract

Previous studies have addressed street art and vegetation in urban environments with different focuses, but there is limited research exploring the interaction between these two elements. This study explores how the combination of street art and vegetation can create visually interesting features in transforming industrial areas, with a particular focus on Gåsebäck in Helsingborg. The study analyzes opportunities and conflicts arising from this combination, specifically emphasizing aesthetics and the sense of safety. It presents a new perspective on the usage and potential of street art integrated with vegetation.

Through an iterative process involving interviews, site visits, focus group discussions and literature, conceptual sketches of possible combinations of vegetation and street art are developed based on Gåsebäck. The potential of each concept is thought to depend on the sustainability of management, as the experience of a well-maintained place is linked to both aesthetics and safety. The study also notes that concepts integrating lighting and a human scale in the design of street art and vegetation are considered to contribute to the aesthetic potential and experience of safety. Furthermore, the study suggests that concepts promoting co-creation have the potential to revitalize urban areas by strengthening the connection between the public space and its users. Overall, street art and vegetation are deemed to contribute to the safety experience, but the integration of these two elements is not seen as automatically improving the safety perception.

The conclusions highlight the importance of a holistic approach for aesthetically sustainable and safety-promoting concepts. Future work is proposed to include further studies on different ways to combine street art and vegetation, practical implementation of concepts, and exploration of this combination in other contexts.

Keywords: Street art, urban art, graffiti, vegetation, industrial area, safety, conceptual sketch, focus group, Gåsebäck.

Innehållsförteckning

Figurförteckning.....	8
1. Inledning	10
1.1 Mål, syfte och frågeställningar	11
1.1.1 Mål	11
1.1.2 Syfte.....	11
1.1.3 Frågeställningar	11
1.2 Begrepp och definitioner	11
2. Material och metod	14
2.1 Deltagare i fokusgrupp samt intervjuer	15
2.1.1 Etiska överväganden	15
2.1.2 Anonymisering– kodning av fingerade namn	15
2.1.3 Deltagarna i de enskilda intervjuerna	16
2.1.4 Deltagarna i fokusgruppen.....	16
2.2 Datainsamling	17
2.2.1 Platsbesök	18
2.2.2 Intervjuer	18
2.2.3 Litteratursökning	19
2.3 Analys av intervjuerna.....	19
2.4 Avgränsningar	20
3. Street art, växtlighet och trygghet.....	22
3.1 Street art som inslag i urbana miljöer	22
3.1.1 Street art och förvaltning.....	23
3.2 Växtlighet i urbana miljöer.....	23
3.3 Trygghet i urbana miljöer	24
3.3.1 Street art, klotter och trygghet	24
3.3.2 Växtlighet och trygghet	25
4. Integrering av street art och växtlighet i industriområden i omvandling – från intervjuer till koncept.....	26
4.1 Utgångspunkter till konceptuella skisser.....	26
4.1.1 Platsen förutsättningar för street art och växtlighet	26
4.1.2 Möjligheter och konflikter vid förening av street art och växtlighet i ett industriområde i omvandling.....	28

4.2	Presentation, dialog och utveckling av konceptuella skisser med fokusgrupp	30
4.2.1	Introduktion till processen och de inledande koncepten.....	31
4.2.2	De inledande konceptskisser i dialog med fokusgruppen, samtal 1.....	32
4.2.3	Utveckling av processen och de reviderade konceptskisserna	37
4.2.4	De reviderade konceptskisser i dialog med fokusgruppen, samtal 2	38
4.2.5	Sammanställande konceptskiss – Koncept Q	42
4.3	Street art och växtlighet ur förvaltningsperspektiv	43
5.	Diskussion	45
5.1	Att kombinera street art och växtlighet för visuella inslag och ökad växtlighet i urbana områden.....	45
5.2	Möjlighet och konflikter vid integrering av street art och växtlighet	46
5.2.1	Estetisk potential – skillnader på pappret och i praktiken.....	46
5.2.2	Komplexiteten i trygghetsupplevelsen	47
5.2.3	Förvaltning och medskapande.....	49
5.3	Metodreflektion.....	50
5.3.1	Reflektion över de enskilda intervjuer och fokusgruppen.....	50
5.3.2	Platsval	51
5.3.3	Förvaltning	51
5.3.4	Utmaning med att särskilja från koncept och gestaltungsförslag	51
5.4	Vidare arbete.....	52
5.5	Sammanfattande slutsatser	53
6.	Referenser	54
7.	Bilagor.....	57
7.1	Bakgrundsinformation om deltagare i fokusgruppen, utvidgat formulär	57
7.2	Frågor – enskilda intervjuer	60
7.3	Fokusgruppsamtal 1	61
7.4	Fokusgruppsamtal 2	63

Figurförteckning

Figur 1. Exempel på tag. Dent, Jason (2019). <i>Black and multicolored graffiti art</i> . https://unsplash.com/photos/black-and-multicolored-graffiti-art-v5OiDiqlj-M [2024-02-05].....	9
Figur 2. Exempel på throw ups. Burke, Danny (2022). <i>A wall that has some graffiti on it</i> . https://unsplash.com/photos/a-wall-that-has-some-graffiti-on-it-yoJ-rTTmLJw [2024-02-05]. Redigerad av Siri Sandberg.....	12
Figur 3. Exempel på piece. Watt, Jacky (2017). <i>Red motorcycle park next to wall with bear painting</i> . https://unsplash.com/photos/red-motorcycle-park-next-to-wall-with-bear-painting-9Y9I1T4yOvo [2024-02-05].	12
Figur 4. Exempel på målning skapad med spraymall. Stobbe, Christian (2020). <i>Man in black suit holding red balloon</i> . https://unsplash.com/photos/man-in-black-suit-holding-red-balloon-XvaMSIDXOjo [2024-02-26].	12
Figur 5. Exempel på muralmålning. Pollok, Nicole (2021). <i>Green and brown palm tree near white wooden window</i> . https://unsplash.com/photos/green-and-brown-palm-tree-near-white-wooden-window-bYX2BzNwEUK [2024-02-26].....	12
Figur 6. Arbetsprocessen beskriven i schematisk skiss.....	14
Figur 7. Kartbild på över Gåsebäck © Lantmäteriet (2024). Redigerad av Siri Sandberg..	20
Figur 8. Kartbild på utgångsplats i Gåsebäck. © Lantmäteriet (2024). Redigerad av Siri Sandberg..	20
Figur 9. Karta som visar kontexten för den aktuella platsen i Gåsebäck. © Lantmäteriet (2024). Redigerad av Siri Sandberg..	26
Figur 10. Bilden visar stödmuren på södra sidan om trappan. Sluttning med gräs möter upp Södergatsviadukten.	27
Figur 11. Bilden visar den gamla brandstationen, omgivande industribebyggelse och en skateboard-yta.	27

Figur 12. Bilden visar stödmuren på norra sidan av trappan. Asfaltsytan används för skateboardåkning.....	27
Figur 13. Bild tagen inifrån graffitiparken. Gunnebostängslet, som går längs Södergatan, skymtas i bakgrunden. Brandstationen syns till höger i bilden.....	27
Figur 14. Bilden visar den aktuella platsen söderifrån. Södergatsviadukten syns till höger. Till vänster syns gunnebostängslet.....	28
Figur 15. Koncept A: Växtlighet som samspelar integrerat med objekt i street art.....	32
Figur 16. Koncept B: Växtlighet som utformat bildobjekt.....	32
Figur 17. Koncept C: Växtlighet som text.....	33
Figur 18. Koncept D: Växtlighet som samspelar med street art - med två aktiva ytor.....	33
Figur 19. Koncept E: Växtlighet som samspelar med street art – med en aktiv yta.....	33
Figur 20. Koncept F: Växtlighet som ramar in street art som ram - i liten utsträckning... ..	34
Figur 21. Koncept G: Växtlighet som ramar in street art som ram - i stor utsträckning... ..	34
Figur 22. Koncept H: Växtlighet som ramar in street art genom plats-bildning.....	34
Figur 23. Koncept I: Växtlighet som samspelar med street art - med två aktiva ytor.. ..	39
Figur 24. Koncept J: Växtlighet som samspelar med street art – med en aktiv yta.....	39
Figur 25. Koncept K: Växtlighet som samspelar med street art – med en statisk yta.. ..	39
Figur 26. Koncept L: Växtlighet som ramar in street art som ram – i liten utsträckning... ..	40
Figur 27. Koncept M: Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning - en aktiv och en statisk yta.. ..	40
Figur 28. Koncept N: Växtlighet som ramar in street art genom plats-bildning - en aktiv yta.. ..	41
Figur 29. Koncept O: Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning - två aktiva ytor	41
Figur 30. Koncept P: Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning - en aktiv och en statisk yta.....	42
Figur 31. Koncept Q: Utveckling av koncept O med mindre justeringar baserat på diskussionen i det andra fokusgruppsamtal	43

Figurer och tabeller i arbetet är författarens egna om inget annat anges. Övriga figurer publiceras med upphovsmannens tillstånd.

1. Inledning

Detta kandidatarbete inleddes genom upptäckten av annonsen *Ett grönare och skönare Gåsebäck* på Sustainalink med Helsingborgs stad som uppdragsgivare (Sustainalink, u.å.). Annonsen beskrev en strävan att integrera gröna lösningar i det grå och opersonliga Gåsebäck med fokus på kreativa förslag för ökad trygghet och trivsel.

Gåsebäck är beläget söder om Helsingborgs centrum och är ett industriområde i omvandling. Området präglas idag av bilverkstäder, industrier samt kreativa verksamheter och samskapande (Helsingborgs stad, 2023). Målet för Gåsebäck är att området ska utvecklas till en blandad stadsdel med verksamheter, bostäder och grönområden till 2035 (ibid.). Staden äger en begränsad markandel och området domineras idag av hårdgjord yta och förorenad mark (Sustainalink, u.å.). För att förhöja trivseln har festivaler med street art-tema tidigare arrangerats, vilket syns i dagens Gåsebäck då street art är stadsdelens främsta färginslag (ibid.).

En analys om Gåsebäck som Spacescape (2023) genomfört visar att tryggheten och trivseln i området kunde gynnas av att främja växtlighet, kreativitet och färginslag som gatukonst och graffiti.

I det urbana landskapet är street art, enligt Iveson (2010), alternativa metoder för att forma och skapa platser i det offentliga rummet samt ett snabbt sätt att tillföra färg och stärka identiteten på en plats. Street art möjliggör även en plattform för kreativa uttryck och social delaktighet (Andersen, Borg, & Olsson, 2007). Bouhaddou och Kullman (2017) lyfter att street arts kostnadseffektiva natur och förmåga att synliggöra platser på lokal nivå har gjort det till en dynamisk tillgång. Trots detta har street art ofta historiskt setts som ett problem, snarare än en tillgång i stadsplaneringen (Iveson, 2010).

Samtidigt har växtlighet i urbana miljöer blivit en central del av diskussionen kring hållbar stadsutveckling, driven av hållbarhetsperspektiv och behovet av gröna och trivsamma stadsmiljöer. Agenda 2030 kopplar växtlighet till god hälsa och välbefinnande, hållbara städer och samhällen, samt bekämpning av klimatförändringar och bevarande av biologisk mångfald (FN-förbundet, u.å.).

Forskning har betonat växtlighetens positiva effekter på människors fysiska och mentala hälsa (World Health Organization (WHO), 2016).

Grundat på detta väcktes frågan huruvida en kombination av street art och växtlighet kan vara en del av lösningen för att tillgodose behovet av ökad grönska, färg, trygghet och trivsel i industriområden i omvandling, som Gåsebäck.

1.1 Mål, syfte och frågeställningar

1.1.1 Mål

Målet är att ta fram ett arbete vars resultatet bidrar till landskapsarkitekturfältet genom att alstra koncept för hur street art och växtlighet kan kombineras. Målet är även att utforska hur dessa koncept kan användas för att förbättra och vitalisera ytor i industriområden i omvandling.

1.1.2 Syfte

Arbetet ämnar att utforska de möjligheter och konflikter som uppstår när man integrerar växtlighet med street art, med fokus på estetisk potential, trygghet och grönska.

1.1.3 Frågeställningar

Hur kan växtlighet och street art kombineras för att skapa intressanta visuella inslag och tillförd växtlighet i industriområden i omvandling?

Vilka möjligheter och konflikter uppstår, gällande den estetiska potentialen respektive upplevelsen av trygghet, när street art och växtlighet förenas i ett industriområde i omvandling i en urban kontext?

1.2 Begrepp och definitioner

Graffiti

Graffitin etablerades i Sverige under början av 1980-talet då den exporterades från USA (Shannon, 2001). Shannon delar in graffitin i tre kategorier benämnd som TTP: tags (figur 1), throw ups (figur 2) och pieces (figur 3). Tags och throw ups innebär namnteckningar eller bokstavsbilder uppbyggda av

Figur 1. Exempel på tag (Dent 2019).

linjer med sprayfärg, medan pieces benämns som målningar, oftast stora och mångfärgade.

Klotter

Klotter är, generellt i myndighets-sammanhang, en samlingsbeteckning för all form av illegal målning, oavsett konstnärligt uttryck (Hollari, 2005). Enligt en promemoria från regeringen är klotter definierat som en ”bild eller ristning som olovligen anbringats på plats eller föremål” (Ds 2001:43). Beroende på sammanhang kan begreppet definieras på många sätt. Ovanstående definition används i arbetet.

Gatukonst

Gatukonst definieras som konstnärliga uttryck i det offentliga rummet. Ursprunget kan härledas till tidig graffitikultur, då graffitin i Sverige förändrades under mitten av 90-talet. Nya tekniker som bland annat, schablon- och spraymallar (figur 4), klistermärken, muralmålningar (figur 5) och affischer integrerades (Nationalencyklopedin, 2023a).

Denna utveckling ökade bredden och mångfalden av uttryck jämfört med graffiti-kulturen, som var styrd av regler och konventioner med fokus på individuella namn och grupper. Gatukonst skiljer sig från traditionell graffiti genom sin mångfald av tekniker och uttryck, vilket gör den mer tillgänglig för en bredare publik. I motsats till graffiti, präglas gatukonstutövande i mindre grad av subkulturella regler och normer. (McAuliffe, 2012)

Användning av begreppet Street art i arbetet

Termerna gatukonst och graffiti definieras varierande och vissa sammanhang ingår graffiti i begreppet gatukonst (Gatukonst, u.å.).

I detta arbete används street art som en övergripande term för begreppen gatukonst och graffiti. Detta motiveras av att street art i praktiken ofta refererar till konstnärliga uttryck som liknar dem inom både gatukonst och graffiti (McAuliffe, 2012). Genom att integrera både graffiti och gatukonst i ett begrepp strävar arbetet

Figur 2. Exempel på throw ups (Burke 2022).

Figur 3. Exempel på piece (Watt 2017).

Figur 4. Exempel på målning skapad med spraymall (Stobbe 2020).

Figur 5. Exempel på muralmålning (Pollok 2021).

efter en övergripande förståelse av den konstnärliga dynamiken. Vid litteratur som behandlar graffiti eller gatukonst isolerat kan begreppen användas för att tydligt särskilja vilken uttrycksform texten eller studien avser.

Industriområden i omvandling

I arbetet används begreppet för att karaktärisera ett tidigare industriområde som fortfarande delvis har industrier, samtidigt som det genomgår förändringar. Genom samråd med kunniga från Helsingborg stad har benämningen *industriområde i omvandling* bedömts beskriva Gåsebäcks karaktär.

I arbetets intervjuer används begreppet gammalt industriområde för ett mer talspråksvänligt begrepp. Samtliga deltagare i intervjuer och fokusgruppen känner till området Gåsebäck.

Växlighet

Växlighet refererar till närvaron av växter. I bred bemärkelse kan det beskrivas som allt som växer på ett specifikt område. (Svenska akademins ordbok, 2021)

Estetisk potential

Ordet potential innebär en möjlighet som är outnyttjad eller delvis outnyttjad (Nationalencyklopedin, 2023b). Begreppet estetisk potential används i arbetet för att beskriva visuella möjligheter som kan upplevas.

Trygghet

Trygghet är den subjektivt upplevda känslan av att inte utsättas för en hotfull situation eller brott. Upplevelsen av trygghet behöver inte korrelera med den faktiska risken att utsättas för en hotfull situation eller brott. (Boverket, 2022)

Konceptuell skiss

Skissen kan användas som ett verktyg för att utforska och utveckla olika lösningar (Ching, 2014). Genom skisser möjliggörs en enkel metod för att testa varierande kompositioner, former samt proportioner (ibid.). Den konceptuella skissen används i arbetet som en enkel framställning vars syfte är att förmedla en idé eller princip för en potentiell omgestaltning.

Öppen vägg

Begreppet innebär en sanktionerad yta där målning och skrivning är tillåten. Det kan vara en yta på exempelvis en vägg, mur eller plank. (GraffitiFrämjandet, u.å.)

Planerad målning

Målning som beställts eller på annat sätt planerats tillkomma genom en planerad insats. Inte en fri yta för målning likt en öppen vägg.

2. Material och metod

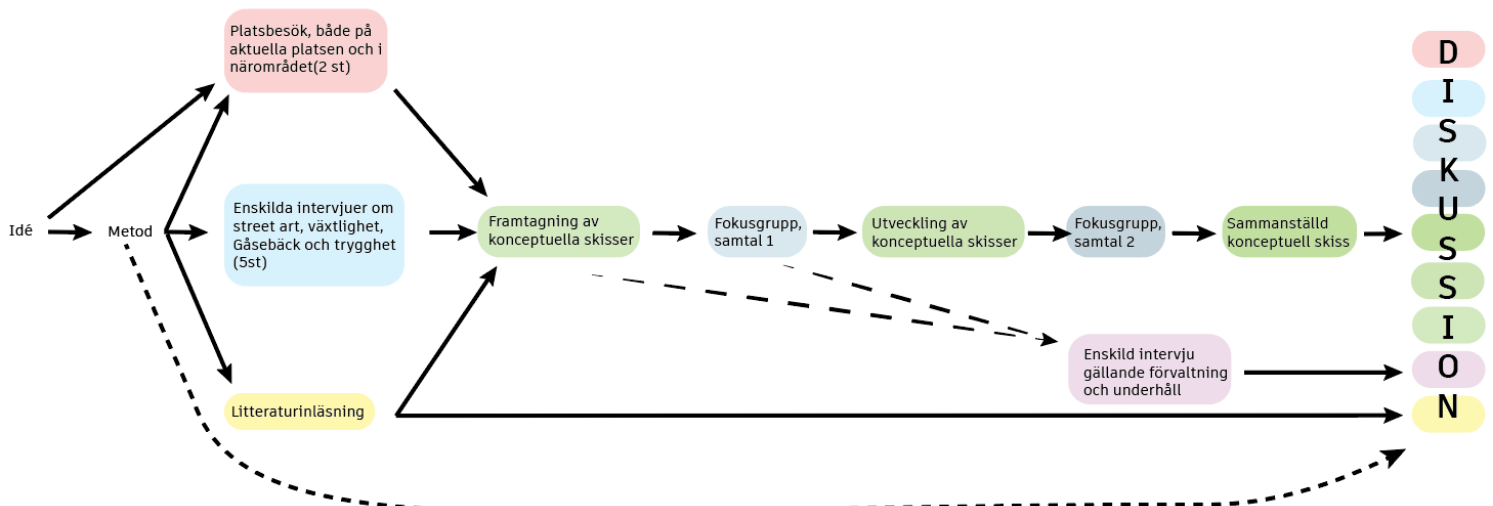
Tillvägagångssättet syftade till att utforska och förstå deltagarnas perspektiv, samt att identifiera möjligheter och konflikter som uppstår vid kombinationen av växtlighet och street art. Arbetet genomfördes iterativt och bearbetades löpande (figur 6).

Genom semi-strukturerade individuella intervjuer, platsbesök och litteratur skapades initiala konceptskisser. Med konceptuella skisser avsågs enkla skisser som främst var ett verktyg för att kommunicera en övergripande idé. I detta fall användes de olika idéerna som underlag till en diskussion i fokusgruppen. Konceptskisserna togs fram med Photoshop med bilder från platsbesöket som grund.

Konceptskisserna diskuterades sedan i en fokusgrupp utifrån frågor relaterade till arbetets frågeställningar och de utvecklades baserat på feedbacken. De utvecklade konceptskisserna diskuterades en vecka senare i fokusgruppen och slutligen sammanställdes en slutgiltig konceptskiss baserat på de två fokusgruppsamtalen.

Litteratursökningen fortlöpte parallellt som konceptskisserna utvecklades. En intervju med fokus på förvaltning och underhåll tillkom under processen. Detta då förvaltningsrelaterade aspekter, i koppling till trygghet och estetik, återkom under

Figur 6. Arbetsprocessen beskriven i schematisk skiss.

2.1 Deltagare i fokusgrupp samt intervjuer

Kontakter och rekommendationer för potentiella deltagare förmedlades i första hand av Dennis Kerkhof, projektledare för Helsingborgs stads stadsförnyelseprojektet H+, i vilket Gåsebäck ingår. Några deltagare hittades och valdes ut genom snöbollsurval, vilket innebar att en deltagare rekommenderade en annan person som potentiell deltagare (Wibeck, 2010). 7 deltagare intervjuerna samt i fokusgruppsamtalen var kvinnor, 4 deltagare var män. Åldersspannet var från 24 år till 66 år med en medelålder på 46 år.

Urvalet av deltagare för de enskilda intervjuerna respektive fokusgruppen är baserat på olika kompetenser inom street art, trygghet, stadsplanering inom Helsingborgs stad eller koppling till Gåsebäck.

2.1.1 Etiska överväganden

Studien genomfördes i enlighet med nuvarande etiska riktlinjer enligt Codex riktlinjer kring hantering av personuppgifter (Uppsala universitet, 2023). Det innebär att deltagarnas integritet och konfidentialitet bevarades genom konfidentialisering av data, vilket inkluderade användning av anonymiserade benämningar.

2.1.2 Anonymisering– kodning av fingerade namn

För att skydda deltagarnas konfidentialitet har namn och annan identifierbar information utelämnats. Deltagarna har tilldelats fingerade namn bestående av tre tecken, där de två första bokstäverna indikerar deras professionella perspektiv i koppling till studien. För att skilja åt personer med samma professionella perspektiv har ett nummer satts efter bokstäverna, i ordningen de intervjuats.

HS – Arbetar på Helsingborgs stad inom landskapsarkitektur/stadsplanering/stadsförvaltningen.

ST – Praktiserat/verksam inom street art (graffiti och/eller gatukonst).

TF – Arbetar med trygghetsfrågor.

GB – Lokal anknytning till Gåsebäck.

2.1.3 Deltagarna i de enskilda intervjuerna

För att få en bakgrundförståelse för deltagarna i de enskilda intervjuerna har de enskilt fått fylla i följande frågor (tabell 1). I samtliga frågor, utöver ålder, kön och yrke, har deltagarna valt mellan svaren ”ja”, ”nej” och ”övrigt” med valfri kommentar. Respektive intervjutillfälle har varit ca 60 minuter.

Tabell 1. Bakgrundsinformation om deltagare och intervjutillfällen i de enskilda intervjuerna.

Fråga	ST1	ST2	ST3	GB1	TF1	HS4
1.Yrkestitel/utbildning	Graffiti-artist & Ungdomsledare	Konstnär	Projektledare	Socionom	Stadsplanerare	Landskapsingenjör
2.Anknytning till Gåsebäck, såsom arbetsplats, bostad eller liknande?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
3.Har du erfarenhet av att skapa gatukonst eller graffiti?	Ja	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej
3.Har du erfarenhet av att arbeta med trygghet?	Nej	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja
Intervjutillfälle, datum	25 jan 2024	1 feb 2024	2 feb 2024 (online)	25 jan 2024	31 jan 2024 (online)	14 feb 2024 (online)

2.1.4 Deltagarna i fokusgruppen

Fokusgruppen bestod av 4–6 personer vilket rekommenderas enligt Wibeck (2010, s. 62). I det första samtalet deltog sex personer, i det andra fyra. För att få insikt för deltagarnas individuella perspektiv och bakgrund, inom de aktuella ämnesområdena, ställdes följande frågor individuellt till deltagarna (tabell 2). Samtliga frågor, utom yrkestitel/utbildning, bestod av svarsalternativen ”ja”, ”nej” och ”övrigt” med möjlighet till valfri kommentar. I fråga 9 inkluderades även alternativet ”ibland”.

* För vidareutvecklat svar, se Bilaga, 1.

Tabell 2. Bakgrundsinformation och förförståelse om deltagare i fokusgruppen.

Fråga	ST1	ST4	HS1	HS2	HS3	TF2
1. Yrkestitel/utbildning	Graffiti-artist & <u>Ungdomsledare</u>	Master fine arts, Konstfack	Landskapsarkitekt	Samhällsplanerare	Samhällsplanerare (kulturgeograf)	Landskapsarkitekt
2. Anknnytning till Gåsebäck, såsom arbetsplats, bostad eller liknande?	Ja	Ja	Övrigt: Genom yrket	Övrigt: Genom yrket	Övrigt: Genom yrket	Övrigt: Genom yrket
3. Har du erfarenhet av att skapa gatukonst eller graffiti?	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
4. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta visuella uttryck gjorda med olika tekniker (t.ex. stencilmålning, spraymålning, växter)?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
5. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta graffiti i form av tags (namnteckningar eller bokstavsbilder uppbyggda av linjer)? Bild visad: Figur 1.	Ja	Ja	Nej	Övrigt *	Övrigt: Vet ej	Nej
6. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta graffiti i form av throw ups (namnteckningar eller bokstavsbilder med konturer uppbyggda av linjer)? Bild visad: Figur 2.	Ja	Ja	Ja	Ja	Övrigt: Vet ej	Ja
7. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta graffiti i form av pieces (målningar, oftast stora och mångfärgade)? Bild visad: Figur 3.	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
8. Anser du att tags och "graffiti" är en del av begreppet "street art"?	Nej	Ja	Ja	Övrigt *	Övrigt: Vet ej	Övrigt *
9. Uppskattar du på tags och throw ups (textbaserad graffiti)?	Ja	Ibland	Nej	Ibland	Nej	Ibland
10. Anser du att street art kan öka den estetiska potentialen i ett industriområde?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
11. Anser du att street art kan öka potentialen av upplevd trygghet i ett industriområde?	Ja	Övrigt *	Ja	Ja	Ja	Övrigt *
12. Anser du att växtlighet kan öka den estetiska potentialen i ett industriområde?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
13. Anser du att växtlighet kan öka potentialen av upplevd trygghet i ett industriområde?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

2.2 Datainsamling

För att undersöka samspelet mellan växtlighet och street art i industriområden i omvandling genomfördes olika typer av datainsamling. Syftet var att skapa en helhetsförståelse för hur street art kan kombineras med växtlighet samt identifiera möjligheter och konflikter som kan uppstå vid kombinationen.

2.2.1 Platsbesök

Två platsbesök utfördes för att skapa en förståelse för platsens grundläggande förutsättningar inför utvecklingen av koncept med kombinationen av street art och växtlighet i ett industriområde i omvandling. Platsbesöken ägde rum i Gåsebäck den 3 november 2023 (ca kl. 11–14) och den 25 januari 2024 (ca kl. 07:45 -10:30). Besöken, som genomfördes dagtid möjliggjorde observationer i varierande ljusförhållanden och under det andra platsbesöket var det mörkt den första halvtimmen. Genom att besöka platsen under höst och vinter breddades bilden av Gåsebäck. Vid platsbesöken togs fotografier och anteckningar.

2.2.2 Intervjuer

Frågorna till deltagarna, i de enskilda intervjuerna och för fokusgruppsamtalen, grundades på tidigare forskning om frågeformulering i enlighet med Alvehus (2019, s. 87-89) ramverk för semi-strukturerade intervjuer. Genom att frågorna var semi-strukturerade gavs respondenterna möjlighet att påverka innehållet i samtalen.

Frågorna konstruktion grundades på riktlinjer för intervjuer, framtagna av Statistiska centralbyrån (SCB) (2016). I enlighet med SCB, utformades frågorna till att vara tydligt och talspråksvänligt skrivna. Genom att använda frågeordsfrågor i en semi-strukturerad intervju, samverkade datainsamlingens utformning med arbetets utgångspunkt i det kvalitativa perspektivet.

Enskilda semi-strukturerade intervjuer

Intervjuerna berörde ämnen som street art, trygghet och växtlighet i industriområden, samt Gåsebäck (se Bilaga 2). Anteckningar togs under intervjuerna för analys, dessa kan i viss mån tillgängliggöras vid förfrågan till författaren.

Fokusgrupp

En fokusgrupp kan användas för att samla in kvalitativ data och fördjupa förståelsen av attityder och uppfattningar kring ett specifikt ämne, detta genom diskussioner och interaktioner bland deltagarna (Wibeck, 2010, s. 11-12, 38). I detta arbete användes därför fokusgrupp som metod. Samtalen dokumenterades genom skriftliga anteckningar och ljudinspelningar.

Det första samtalet utgick ifrån Kruegers (2002) rekommendationer för upplägg vid samtal i fokusgrupper, med öppningsfrågor, introduktionsfrågor, övergångsfrågor, nyckelfrågor samt avslutningsfrågor, som vägledning för upplägget. Kruegers rekommendationer anpassades för att passa syftet och frågeställningarna (se Bilaga

3). Det första samtalet hölls i en lokal i den gamla Brandstationen i Gåsebäck med utsikt över platsen som konceptskisserna tar avstamp i (se figur 9).

Det andra samtalet hölls digitalt i form av ett videomöte med fokus på de reviderade koncepten, vilka diskuterades ett i taget med några frågor som avslutning (se Bilaga 4). Deltagarna fick en PDF med reviderade konceptskisser innan mötet för att själva kunna bläddra mellan konceptskisserna vid behov.

2.2.3 Litteratursökning

Litteratursökningar genomfördes för att skapa en översikt över befintliga studier och litteratur, för att kunna bidra att svara på frågeställningarna. Ingen studie hittades som specifikt undersökte street art/gatukonst/graffiti i koppling till växtlighet. I stället delades frågeställningarna upp i mindre delar, såsom street art respektive växtlighet kopplat till trygghet.

Sökstrategi: Databaser och avhandling

Jag har främst sökt litteratur med hjälp av sökord på databaserna Scopus, Google Scholar och Web of Science. En del litteratur har hittats via snöbollseffekten, det vill säga att källor i en artikel har lett till att fler artiklar hittats.

Sökord

Följande sökord användes i olika kombinationer: street art, gatukonst, graffiti, trygghet, trygghetsupplevelse, safety, safety perception, fear of crime, växtlighet, vegetation, greenery, industriområde, industrial area, urbana områden, urban area, stad, city.

Urvalskriterier

På grund av det begränsade resultat i sökningarna gjordes inte geografiska begränsningar eller uteslutning av publikationer som inte var vetenskapligt granskade. Sökningen avgränsades till svenska och engelska texter.

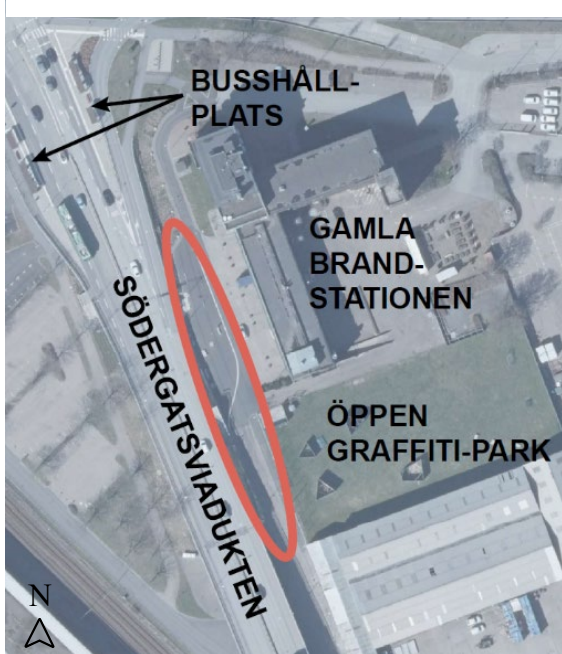
2.3 Analys av intervjuerna

Data från de enskilda intervjuerna och fokusgruppens samtal analyserades. I linje med metoderna beskrivna av Alvehus (2019, s. 114-115) och Wibeck (2010, s. 99-101) bearbetades och tolkades materialet för att identifiera centrala teman, mönster samt idéer.

2.4 Avgränsningar

Figur 7. Kartbild över Gåsebäck, röd cirkel visar aktuellt område för konceptskisserna (© Lantmäteriet 2024).

Figur 8. Kartbild på utgångsplats i Gåsebäck, cirkeln illustrerar aktuellt område (© Lantmäteriet 2024).

Platsen som utgör utgångspunkt för konceptskisserna ligger i Gåsebäck (figur 7). Platsen avgränsas av en stödmur mot Södergatsviadukten i väster och den gamla brandstationen samt en graffiti-park i öster (figur 8).

Konceptutvecklingen begränsades till en specifik plats för att möjliggöra ett mer ingående arbete. Detta möjliggjorde att diskussionerna fokuserade på utvärdering av olika koncept och inte platsrelaterade variationer.

Även om street art kan installeras utan tillstånd, finns det även sanktionerade ytor och verk (Nationalencyklopedin, 2023a). Arbetet fokuserar inte på de juridiska aspekterna av street art, men urvalet av plats gjordes med utgångspunkt i Gåsebäcks nuvarande öppna väggar.

Det råder en viss osäkerhet huruvida öppna väggar kan öka eller minska klotter i närmiljön (Urban utveckling, 2016). Denna aspekt tas upp i enstaka intervjuer, men arbetet begränsas till att inte utreda hur sanktionerad street art påverkar förekomsten av klotter.

Med hänsyn till arbetets tidsram begränsades både antalet framställda konceptuella skisser och omfattningen av vidareutveckling. Konzepten utgår ifrån street art som kan utföras genom spraymålning eller målning med andra tekniker. Arbetet behandlar inte tekniska aspekter rörande specifika tekniker.

De möjligheter och konflikter arbetet fokuserat på, mellan street art och växtlighet, är estetik och trygghet. Förvaltningsperspektivet belyses delvis då kopplingen mellan förvaltning och estetik respektive trygghet lyfts av fokusgrupperna och de enskilda intervjuerna.

Antalet platsbesök är avgränsade till tiden i anslutning till kandidatarbetets tidpunkt, därav har inte platsen besökts under sommarhalvåret. Arbetet syftar inte till att utarbeta gestaltungsförslag. Därför undersöks inte platsens ståndort eller andra miljömässiga förhållanden för att bedöma vilka specifika växtarter som passar bäst.

3. Street art, växtlighet och trygghet

I kapitlet ges en översikt av tidigare studier av relevans för arbetet. Fokus ligger på tre centrala aspekter: Street art som inslag i urbana miljöer, växtlighet i urbana miljöer samt relationen mellan trygghet och street art respektive växtlighet. Genom översikten strävar kapitlet efter att skapa en grundläggande förståelse för hur street art och växtlighet påverkar och användas i urbana miljöer.

3.1 Street art som inslag i urbana miljöer

Street art, särskilt uttryck som muralmålningar, throw ups och pieces, har potential att skapa trygga, lekfulla och tilltalande miljöer (Štambuk, Miholić, Spajić, Komšo, Bahmatova Nerlović, 2023). Genom att integrera street art i urbana miljöer stärks kopplingen mellan det offentliga rummet och individen, vilket kan forma en positiv identitet i urbana områden (ibid.). I linje med Štambuk et al. lyfter Ivesson (2010) praktikernas potential att förbättra staden genom alternativ platsformning. Ivesson understryker att street art inte bara är alternativa sätt att använda och gestalta de offentliga rummen, utan också har potentialen att öppna upp och vitalisera staden.

Andersen et al. (2007) påpekar att gatukonsten även omdefinierar det urbana rummet genom att synliggöra dolda platser. De framhåller det sociala tomrummet i stadsplaneringen, där bristen på personliga möten och anonymiteten i en stor stad ofta leder till brist på känslan av delaktighet. Andersen et al. (2007) menar att en känsla av delaktighet måste skapas med andra metoder i större städer, exempelvis genom konstnärliga uttryck som street art. Denna tankegång går i linje med Štambuk et al. (2023) och Ivessons (2007) resonemang kring street art och dess potential att vitalisera stadsmiljön.

Street art betonas kunna vara kostnadseffektiva verktyg för att skapa konstnärliga uttryck (Bouhaddou & Kullmann, 2017). Dessa uttryck kan synliggöra platser på lokal nivå samt stödja turismen. Bouhaddou och Kullman lyfter ett franskt exempel där street art fungerat som en central komponent för att marknadsföra ett gammalt militärfort. Genom att anordna en konstnärlig festival lyckades man synliggöra platsen både för lokalbefolkningen och turister. Resonemanget visar att street art

utgör ett mångsidigt verktyg för att främja konstnärliga uttryck och etablera en närvaro i stadsrummet.

3.1.1 Street art och förvaltning

Street art och förvaltning av stadsmiljön har studerats av Paulsson (2016), vars avhandling påpekar att förvaltningspraktiker inte enbart påverkar utan även formar och begränsar användningen av platser. Detta innebär att sättet som platser planeras, underhålls och hanteras av kommunen inte är neutralt. Kommunen har snarare en aktiv roll i att definiera och påverka hur människor kan använda de offentliga rummen. Paulsson framhäver att street art därmed inte enbart är ett konstnärligt uttryck utan även en integrerad del av dynamiken mellan förvaltningspraktiker och användarna, samt att detta samspel formar och skapar platser i stadsrummet.

3.2 Växtlighet i urbana miljöer

Växtlighet i urbana miljöer är viktigt av flera skäl. Agenda 2030 är en handlingsplan för global hållbar utveckling med 17 övergripande mål vilka täcker olika aspekter av hållbarhet (Naturvårdsverket, u.å.). Handlingsplanen antogs av FN 2015 och flera av målen är direkt relaterade till växtlighet i urbana miljöer (ibid.). Följande mål bedöms särskilt relevanta i förhållande till detta arbete.

Mål 3: God hälsa och välbefinnande, fokuserar på att främja god hälsa och välbefinnande för människor i alla åldrar (FN-förbundet, u.å.). Forskning har visat att grönområden i urbana miljöer har positiva effekter på människors fysiska och mentala hälsa (WHO, 2016). WHO betonar flera hälsofrämjande effekter, bland annat: förbättrad mental hälsa, minskning av hjärt-kärlsjukdomar, fetma samt minskad dödlighet.

Även *Mål 11: Hållbara städer och samhällen*, understryker att integrering av växtlighet i urbana områden kan öka livskvaliteten och trivseln (FN-förbundet, u.å.). Målet benämner även värdet av att skapa inkluderande miljöer som gynnar social inkludering.

Ytterligare ett mål som knyter an till växtlighet i urbana områden är *Mål 13: Bekämpa klimatförändringar*. Genom att inkludera växtlighet i urbana områden kan bland annat temperaturreglering ske på lokal nivå och bidra till målet (FN-förbundet, u.å.). I *Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald* framhävs växtlighetens potential att, i urbana miljöer, bidra till en förbättrad biologisk mångfald och främja ekosystemtjänster (ibid.).

Sammanfattningsvis belyser ovanstående mål potentialen och vikten av att integrera växtlighet i urbana områden för att understödja invånarens hälsa samt livskvalitet, hållbara ekosystem och klimatanpassning.

3.3 Trygghet i urbana miljöer

Avsnittet undersöker samspelet mellan trygghet och urbana miljöer, med fokus på street art, klotter och växtlighet.

3.3.1 Street art, klotter och trygghet

En rapport publicerad av BRÅ indikerar att flera svenska städer har problem relaterade till klotter (Hollari, 2005). Klotter kan skapa en känsla av otrygghet, vilket Hollari exemplifierar genom egen erfarenhet.

En praktisk erfarenhet är det samtal som utspann sig vid ett möte mellan klottrare och den vuxna allmänheten då en av klottrarna sade att: "Klotter skadar ju ingen. Det är bara några streck på en vägg och det kan väl inte vara så farligt." Då reste sig en äldre man upp och sa upprört: "För mig handlar det inte om några streck. Där det är klottrat känner jag mig otrygg. Jag får en känsla av att vistas i ett förslummat och farligt område". (Hollari, 2005, s. 26-27)

Tidigare teorier, såsom Broken Windows-teorin (Kelling & Wilson, 1982), stödjer mannens resonemang om den upplevda otryggheten. Broken windows teorin innebär att när trasiga fönsterrutor inte repareras eller klotter inte tvättas bort i ett område ökar risken för ytterligare skadegörelse i området (Wilson, 1975). Hollari (2005) refererar till liknande forskning samtidigt som hon även understryker att en hög klotterfrekvens inte nödvändigtvis korrelerar med hög övrig kriminalitet.

Däremot har teorin kritiserats för bristen på ett direkt orsakssamband mellan småbrott, som klotter och allvarligare brott (O'Brien, Farell & Welsh, 2019). Trots detta finns det ett samband mellan en välskött omgivning en ökad upplevelsen av trygghet, samt en upplevd ordning och en minskad upplevelse av trygghet (ibid.). Hollari (2005) för ett liknande resonemang och menar att även upplevelsen av otrygghet, oavsett egentlig risk, kan påverka livskvaliteten.

Olika typer av street art och dess inverkan på trygghetsupplevelsen

Ett pilotprojekt utforskade hur street art påverkar trygghetsupplevelsen genom att visa fotografier med olika typer av graffiti och muralmålningar för studiedeltagarna (Austin & Sanders, 2007). Resultaten indikerade att trygghetsupplevelsen var starkt kopplad till typen av graffiti (Austin & Sanders, 2007, s. 303-304). Gänggraffiti, det vill säga tags eller throw ups associerat till ett gäng, sågs minska trygghetskänslan mest. Även hiphop-graffiti, vars uttryck liknar det benämnt som throw ups i detta arbete, ansågs minska trygghetskänslan. Resultatet visade

emellertid att sanktionerade muralmålningar bidrog till att öka trygghetskänslan. Tags som bar meddelanden, i studien med meddelanden som "I love you" och "R.I.P Eva" ingen signifikant skillnad i upplevd trygghet (ibid.).

Studien understryker vikten av att inte generalisera graffiti och dess påverkan på trygghet som ett enhetligt fenomen kopplat till otrygghet (Austin & Sanders, 2007). Samtidigt poängterar Austin och Sanders att klotter indikerar att ett brott begåtts, vilket kan signalera en lägre grad av social kontroll i området, vilket går i linje med tidigare nämnda resonemang av Hollari (2005) och O'Brien et al. (2019).

3.3.2 Växtlighet och trygghet

Växtlighet kan påverka trygghetskänslan negativt genom tät vegetation, särskilt kvällstid då det kan skapa skymda områden och mörka partier (Krenichyn, 2006). En studie i Malmö, där trygghet undersöktes genom strukturerade promenader, betonar att mörka och trånga utrymmen ofta upplevs otrygga då det skapar en känsla av att inte kunna fly om en farlig situation uppstod (Rahm, Johansson & Sternudd, 2021).

Växtlighet har å andra sidan potential att öka trygghetskänslan i urbana områden (Herzog & Chernick, 2000). Studien av Herzog och Chernick pekar på att trädplanteringar och välskötta grönområden i städer både kan bidra till avkoppling och en ökad känsla av trygghet.

Utformning, skötsel och belysning påverkar trygghetskänslan

Trygghetsupplevelsen i urbana områden kan påverkas genom gestaltning, växtlighetens täthet och karaktär samt med skötsel (Jansson, Fors, Lindgren & Wiström, 2013). Jansson et al. framhåller exempelvis vikten av växtlighet av att ha en mer genomsläpplig undervegetation för att förbättra synfältet och orienterbarheten. Växtligheten i undervegetationen studerades även i en norsk studie som också visar på att växtlighetens utformning kan påverka upplevelsen av trygghet i urbana grönområden (Evensen, Nordh, Hassan & Fyhri, 2021). Genom att minska höjden på en häck längs en stig i en stadspark visade studien signifikanta skillnader i upplevd trygghet, särskilt hos kvinnor.

En effektiv utformning av belysning kan även vara en viktig komponent för att öka orienterbarheten och minska upplevelsen av instängdhet (Rahm et al. 2021). Studien visar att välutformad belysning är särskilt väsentlig för trygghetsupplevelsen i områden med tät växtlighet.

4. Integrering av street art och växtlighet i industriområden i omvandling – från intervjuer till koncept

Kapitlet redogör för utgångspunkterna till utformningen av de konceptuella skisserna som förenar växtlighet och street art i ett industriområde i omvandling. Genom en dialog med en fokusgrupp diskuteras, utforskas och utvecklas konceptskisserna utifrån de möjligheter och konflikter som uppstår kopplat till estetisk potential och trygghetsupplevelse. Kapitlet avslutas med ett perspektiv på förvaltning rörande street art och växtlighet.

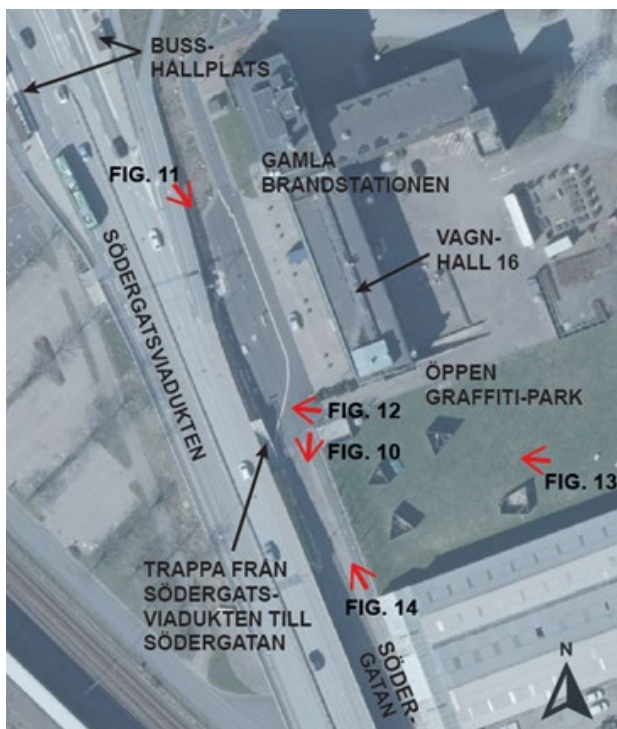
4.1 Utgångspunkter till konceptuella skisser

Detta avsnitt utforskar samspelet mellan växtlighet och street art i Gåsebäck genom en analys av förutsättningar, möjligheter och konflikter. Platsbesöket och insikter från intervjuer med personer med kunskap inom trygghet, street art och/eller Gåsebäck, utgör grunden för de konceptuella skisser som presenteras i kapitel 4.2.

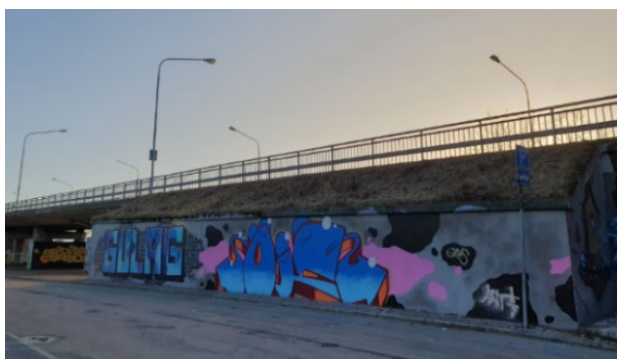
4.1.1 Platsen förutsättningar för street art och växtlighet

Den aktuella platsen för konceptskisserna är i anslutning till Södergatan och utgör en bred hårdgjord räddningsväg mellan viadukten och verksamhetsområdet (figur 9). I närheten, på Södergatsviadukten, finns en busshållplats som nås via en gångväg eller en trappa upp till viadukten. På båda sidorna om trappan löper en ca 2 meter hög stödmur i betong med graffiti (figur 10). Ovanför stödmuren sträcker sig en gräsbevuxen sluttning mot Södergatsviadukten, den enda ytan som inte är hårdgjord på platsen.

Närliggande bebyggelsen består av industribyggnader och den gamla brandstationen (figur 11). I den gamla brandstationen finns lokaler för olika

Figur 9. Karta som visar kontexten för den aktuella platsen i Gåsebäck, (© Lantmäteriet 2024). Röda pilar markerar var bilderna (figur 10–14) är tagna.

Figur 10. Bilden visar stödmuren på södra sidan om trappan. Sluttning med gräs möter upp Södergatsviadukten.

kreativa verksamheter samt en restaurang, som direkt ansluter till Södergatan. En öppen asfaltyta med enstaka betongblock används för skateboardåkning (figur 11 och figur 12).

I anslutning till den gamla brandstationen finns en graffitipark (figur 13), som avgränsas mot Södergatan med ett ca 5 meter högt gunnebostängsel (figur 14). Graffitiparken består av en stor gräsplan med fristående graffitiinstallationer (figur 13) och en lång vägg för öppen målning.

Belysningen på platsen, observerad den 25 januari 2024 under morgontimmen, visade sig vara relativt svag. Den bestod huvudsakligen av några få lyktstolpar samt ett begränsat indirekt sken som kommer från Södergatsviadukten (se figur 9). Vid platsbesöken upplevdes området inaktivt. Närheten till busshållplatsen gör samtidigt att platsen uppfattas som en potentiell huvudentré till Gåsebäck. I närheten finns bland annat bilverkstäder och boende för hemlösa. Avsaknaden av övrigt stadsliv och aktiviteter gör att platsen upplevs kal, ödslig och potentiellt otrygg kvällstid.

Figur 11. Bilden visar den gamla brandstationen, omgivande industri-bebyggelse och en skateboardyta.

Figur 12. Bilden visar stödmuren på norra sidan av trappan. Asfaltsytan används för skateboard-åkning.

Figur 13. Bild tagen inifrån graffitiparken. Gunnebostängslet, som går längs Södergatan, skymtas i bakgrunden. Brandstationen syns till höger i bilden.

Figur 14. Bilden visar den aktuella platsen söderifrån. Södergatsviadukten syns till höger. Till vänster syns gunnebostängslet.

4.1.2 Möjligheter och konflikter vid förening av street art och växtlighet i ett industriområde i omvandling

Detta avsnitt baseras på enskilda intervjuer med följande deltagare: GB1, ST1, ST2, ST3 och TR1. Frågor som ställdes till deltagarna kan ses i Bilaga 7.2.

Alla deltagare delade en nyfikenhet på potentialen i att kombinera street art med växtlighet för att förhöja ett områdes karaktär och skapa en inbjudande miljö. Det fanns en gemensam uppfattning om att både färginslag och växtlighet kunde berika Gåsebäck. Dock fanns viss tveksamhet, hos några av de intervjuade, kring vilka uttryck av street art som kunde bidra mest till den visuella upplevelsen och trygghetskänslan i Gåsebäck. TR1 påtalade att hur street art kommer till en plats är avgörande då hen menade att klotter, oavsett uttryck, signalerar att stadsrummet inte är omhändertaget.

Gåsebäck som plats

I intervjuerna diskuterades Gåsebäck som område utan att diskutera en specifik plats. Gåsebäck framhölls som en plats för kreativitet och ST2 betonade att området, vid utveckling, bör växa organiskt för att behålla sin autenticitet. Hen beskrev dagens Gåsebäck som en plats där kreativitet kan frodas och där det är möjligt att vara prestigelös. ST1 delade denna syn och såg möjligheter att använda street art för att skapa ett ökat intresse för området och främja karaktären.

TR1 påpekade att områden som Gåsebäck ofta präglas av en viss monotonitet med en homogen typ av verksamhet, vilket kan medföra att dessa områden blir mindre levande utanför arbetsdagens timmar. Detta kan medföra en lägre nivå av social kontroll i området. Att minska homogeniteten i Gåsebäck pekades ut som en faktor som skulle förbättra trygghetsupplevelsen i området, en uppfattning som alla intervjuade var enliga om. Flera bedömde att ett starkt street art-koncept kunde stärka Gåsebäck som målpunkt och potentiellt aktivera området.

Möjligheter och utmaningar med street art i ett industriområde i omvandling

I Gåsebäck finns idag öppna väggar med street art som bidrar till färginslag i området, vilket flera deltagare såg som positivt. Emellertid uttryckte TR1 viss tveksamhet till öppna väggar och menade att hen, i sin yrkesroll, inte har en entydigt positiv eller negativ inställning till dessa. Detta då hen sett menar att de öppna väggarna inte allt för sällan leder till klotter i omgivningen. ST1 berättar, i linje med TR1s resonemang, att det ofta sprids färg utanför de lagliga ytorna. Baserat på intervjuerna bedöms klotter kunna påverka trygghetskänslan negativt, framför allt enligt TR1.

Samtliga deltagare lyfter samtidigt den positiva inverkan som färg och konst kan ha för att skapa karaktär och identitet i ett tidigare industriområde. TR1 framhäver det positiva värdet av konst i stadsmiljön, men poängterar vikten av effektiv förvaltning och tydliga regler för konstnärliga inslag i det offentliga rummet.

ST3 reflekterar över att street art ofta tillämpas i gamla industriområden, vilket enligt hen kan förstärka uppdelningen mellan dessa områden och resten av staden. ST2 resonerar liknande och menar att det finns en risk att det kan upplevas som tröttsamt att industriområden förknippas med graffiti. ST3 understryker även vikten av att diskutera stadens roll i att initiera, leda eller styra olika projekt för att de ska accepteras från de som verkar i området. Hen ser möjligheter till förstärkt sammanhållning genom att inkludera och samarbetar med de personer som redan finns i området. Medskapande betonas även TR1 som en positiv faktor för att stärka samhörigheten i ett område.

Intervjuerna indikerar att street art har potential att främja samhörighet i området och därigenom öka trygghetskänslan. Trots detta identifierades även utmaningar beroende på uttryck. ST1 ser tags och throw ups som konstformer men säger samtidigt att hen förstår att de kan skapa en känsla av otrygghet om man inte förstår uttrycket och kommunikationen inom graffitikulturen. Övriga deltagare påpekar att specifikt tags och klotter kan skapa en känsla av otrygghet. GB1 och TR1 ansåg

framför allt att street art med uttryck liknande den klassiska gatukonsten, såsom muralmålningar, har störst potential att öka trygghetskänslan.

Möjligheter och utmaningar med växtlighet i industriområde i omvandling

ST1, ST2 och ST3 ser möjligheter med ökad växtlighet för att ”mjuka upp” det hårdgjorda området och göra det mer inbjudande. ST2 understryker att växter kan fungera både som en som en metaforisk och faktisk läkning för området som även har förorenad mark.

GB1 och TR1 delar också synen att grönska positivt kan påverka tryggheten i området. Samtidigt betonar de behovet av välplanerad växtlighet för att undvika potentiellt otrygga skrymslen. GB1 särskilt framhäver att buskage bör undvikas för att förhindra dem från att bli potentiella gömställen. TR1 understryker dessutom vikten av att undvika att skymma belysning och siktlinjer med växtlighet för att säkerställa trygga områden.

Trygghetsaspekter att ta i beaktan

En central aspekt som lyfts fram av TR1 är Broken windows teorin. TR1 betonar vikten av att upprätthålla och vårda den fysiska miljön för att skapa stadsrum som visar på social kontroll och därmed stärker känslan av trygghet.

Belysning är också en betydelsefull faktor enligt TR1. En väl upplyst miljö ökar möjligheten att se vad som händer på gatan och orienterbarheten, vilket därmed ökar trygghetskänslan. Både GB1 och ST2 framhåller vikten av att minska risken att bli överraskad av någon gömd bakom exempelvis en buske eller ett hörn. ST2 beskriver upplevelsen av otrygghet korrelera med andelen av påtvingade oönskade möten, som att oväntat stöta på någon runt ett hörn.

Samtliga intervjuade betonar kopplingen mellan trygghet och samhörighet. ST2 påtalar att områden med en stark puls eller ett hjärta, såsom kulturella eller konstnärliga inslag, kan skapa en känsla av trygghet.

4.2 Presentation, dialog och utveckling av konceptuella skisser med fokusgrupp

I detta avsnitt presenteras, diskuteras och vidareutvecklas de konceptuella skisserna som undersöker hur växtlighet och street art kan kombineras. Två samtal med fokusgruppen används för att utforska de möjligheter och konflikter som uppstår när man integrerar växtlighet med street art, med fokus på estetisk potential, trygghet och grönska.

4.2.1 Introduktion till processen och de inledande koncepten

Baserat på platsbesöket, de enskilda intervjuerna med GB1, ST1, ST2, ST3 och TR1 samt litteratur togs åtta konceptuella skisser fram. Dessa koncept namngavs alfabetiskt och presenteras i tabell 3 med tillhörande bokstav och kärnan i respektive konceptet.

Tabell 3. Översikt av koncept A-H (figur 15–22) med konceptet i text. Konceptets växtlighet respektive street art beskrivs kortfattat. Aktiv/ statisk yta refererar till rollen street art har i konceptet.

Konceptuell skiss	Konceptet	Växtlighet	Street art
	Växtlighet som samspelar integrerat med objekt i street art.	Buskar och/eller mindre träd ovanpå sluttning.	Målning som integrerar växtligheten som en del av motivet.
	Växtlighet som utformat bildobjekt.	Mossa, i motiv. Växer på playwood för relief.	Planerad målning som lyfter fram motiv skapat av växtlighet.
	Växtlighet som text.	Mossa i text direkt på väggen.	Växtlighetens uttryck efterliknar bokstavsbasead street art.
	Växtlighet som samspelar med street art - med två aktiva ytor.	Blomplantering färg och struktur speglar målning.	Planerad målning, byts säsongvis.
	Växtlighet som samspelar med street art – med en aktiv yta.	Klättrväxter olika med olika struktur/färg. Beklär väggen samt sluttningen.	Öppen vägg på gatan för målning.
	Växtlighet som ramar in street art som ram - i liten utsträckning	Klättrväxter beklär sluttningen samt stora delar av väggen samt sluttningen	Öppen vägg för målning i mindre utsnitt.
	Växtlighet som ramar in street art som ram - i stor utsträckning.	Klättrväxter beklär sluttningen och mindre sektioner av väggen.	Öppen vägg för målning inom sektioner.
	Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning.	Klättrväxter beklär bjälkar samt sluttningen.	Öppen vägg för målning.

4.2.2 De inledande konceptskisser i dialog med fokusgruppen, samtal 1

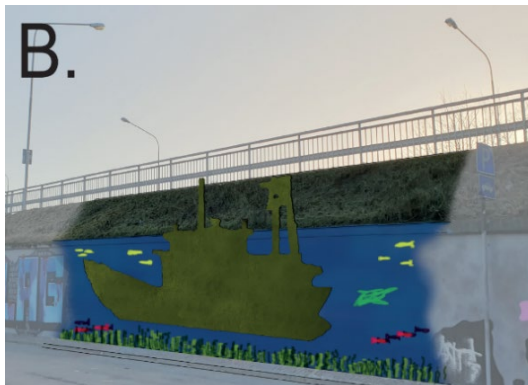
Sex personer deltog i det första samtalet: ST1, ST4, HS1, HS2, HS3 och TF2. Upplägget kan ses i Bilaga 7.3.

Koncepten i förhållande till platsen

Fokusgruppsdeltagarna ansåg att Gåsebäck som område lämpar sig väl för koncept som förenar street art och växtlighet. Det framkom att denna typ av koncept kunde bidra till visuellt intressanta inslag i ett industriområde i omvandling som Gåsebäck.

Figur 15. KONCEPT A: VÄXTLIGHET SOM SAMSPELAR INTEGRERAT MED OBJEKT I STREET ART. Buskar/mindre träd som del av motivet i målningen. Förslagsvis blommande lignoser för variation under året.

Figur 16. KONCEPT B: VÄXTLIGHET SOM UTFORMAT BILDOBJEKT. Motiv av mossor, på relief i playwood, kombinerat med planerad målning.

ST1 och ST4 med praktisk erfarenhet inom graffiti, påpekade risken för övermålning och vandalisering av den tillagda växtligheten. Detta gällde i synnerhet koncept som tog i anspråk den nuvarande öppna väggen, vilket var alla koncept (A-G: figur 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21) utom koncept H (figur 22).

Det är en utmaning att implementera koncept som begränsar den etablerade ytan för laglig målning. Detta då det skapar en potentiell konflikt och motstånd, från nuvarande målare, att använda dessa ytor enligt koncept A-G, enligt ST1 och ST4. Deras insikter understryker risken för övermålning och vandalism och belyser en utmaning i ovannämnda koncept då de konkurrerar med det redan etablerade och accepterade utrymmet för målning på de öppna väggarna.

Ett alternativt, möjligtvis mindre sårbart för övermålning men eventuellt för vandalisering av växtligheten som motreaktion, är koncept E (figur 19).

Figur 17. KONCEPT C: VÄXTLIGHET SOM TEXT. Graffiti-inspirerad text gjord av mossa på väggen.

Figur 18. KONCEPT D: VÄXTLIGHET SOM SAMSPELAR MED STREET ART - MED TVÅ AKTIVA YTOR. Plantering samspelar med målning. Planteringen och målningen byts förslagsvis planerat säsongvis.

Figur 19. KONCEPT E: VÄXTLIGHET SOM SAMSPELAR MED STREET ART - MED EN AKTIV YTA. Med vägg av olika klättrväxter och med "öppen vägg" på gatan för målning.

Detta eftersom växtligheten förändrar väggen till den grad att det inte går att måla på en yta med växter.

Sammantaget framhäver fokusgruppens resonemang den centrala betydelsen av att förstå, aktivt involvera och lyssna på platsen och street art-utövare. Denna delaktighet och förståelse är avgörande för långsiktigt hållbara koncept.

Estetisk potential

Diskussionen om estetisk potential bland fokusgruppsdeltagarna var komplex och nyanserad. En övergripande observation var att koncept som aktivt kombinerade både växtlighet och street art framstod som särskilt visuellt tilltalande. Samtidigt ansåg gruppen att koncept H (figur 22) var mest tilltalande, då konceptet innebär en platsbildning och tar ett helhetsgrepp om platsen. ST1 observerade samtidigt att detta var det enda förslaget där växtligheten inte aktivt integrerades med street art, vilket väckte intresse hos övriga deltagare och markerades som en utvecklingspotential hos koncept H.

Koncept D (figur 18), med plantering i samspel med målning på muren, bedömdes också vara estetiskt tilltalande då den skapade ett intressant uttryck i kombinationen mellan street art och växtlighet. ST4 lyfte fram detta koncept som särskilt intressant eftersom det kombinerar en revirmarkerande throw up med en blomplantering, vilket skapar en intressant kontrast. Dock underströk HS3, i det första

Figur 20. KONCEPT F: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART SOM RAM - I LITEN UTSTRÄCKNING. Klättrväxter som tongivande ram för en liten öppen vägg för målning.

Figur 21. KONCEPT G: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART SOM RAM - I STOR UTSTRÄCKNING. Klättrväxter som skapar ram för målningar på öppen vägg.

Figur 22. KONCEPT H: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART GENOM PLATS-BILDNING. Klättrväxter som tak för ett galleri av öppen målning.

fokusgruppsamtalet, konceptets sårbarhet och påpekade att "det blir ett ogräs där och det hade blivit ett helt annat uttryck, så det är väldigt känsligt det där". Detta synsätt delades av övriga deltagare.

Koncept A (figur 15), med buskar eller mindre träd som "hår" uppfattades snällt och lekfullt, vilket väckte positiva känslor från flera deltagare. Dock uttryckte både ST1 och ST4 bekymmer med tanke på risken för snabb övermålning och förändringar som troligen inte sker i samma stil, med växtlighet som integreras i målningen, över tid.

Koncept B (figur 16) och C (figur 17) inkluderar växtlighet i form av mossor. Vissa av deltagarna fann mossan intressant och HS1 såg fördelen i att mossan, som koncept, kunde fungera som ett signum i hela Gäseback. HS3 uttryckte dock viss tveksamhet kring hur väl mossor, med sin subtila karaktär, samspelar med den färgstarka och snabba karaktären som hen upplevde att street art ofta har, exempelvis i koncept B. Den kala väggen i koncept C ansågs samtidigt utmanande. ST4 föreslog att man, i stället för en omålad vägg, kunde måla betongytan subtilt med tags och throw ups i ljus valör som bakgrund till mossan. Samtidigt påpekade hen att en bakgrundsmålning, liksom en omålad betongvägg, är mycket sårbar för övermålning. Ingen i gruppen hade erfarenhet av att etablera mossor men HS3 framhöll att växtväggar generellt kräver mycket skötsel, är dyra och

tekniskt krävande med droppbevattning. Gruppen ansåg även att en ytterligare utmaning med koncepten är att mossan skulle vara mycket känslig för skadegörelse.

Gällande etablering och förvaltning trodde HS3 mer på växtligheten i form av klättrväxter och pekade ut koncept E (figur 19) och H (figur 22) som potentiellt mer välfungerande. Några lyfte dock att koncept H kunde vara kostsamt att få till klättrväxter som klär bjälkarna.

ST4 beskrev det som estetiskt tilltalande att marken används för målning i koncept E (figur 19), vilket gruppen höll med om. ST4 menade att målningen på gatan, utöver en häftig visuell effekt, även bidrar till att färg som kommer på gatan inte uppfattas som nedskräpning utan adderar till det konstnärliga.

Trygghetsupplevelse:

Diskussionen om hur koncepten kan påverka trygghetsupplevelsen var mångfacetterad. TF2 uttryckte följande i det första fokusgruppsamtalet:

Dels handlar det om att platsen ska upplevas omhändertagen. Så att oavsett vilken typ av konstverk det blir så ska det vara ett konstverk som upplevs...det kan vara provokativt men det ska upplevas på något sätt fräscht och snyggt. Och det gäller detsamma med det gröna. Grönt i sig påverkar trygghetskänslan, så att bara få in grönt om det är färg men framför allt om det är levande växter har en positiv påverkan. Och det är samma där. Det behöver upplevas på något sätt genomtänkt. Är det en platsbildning vi snackar om då är ju belysning A och O också för det har ju påverkan och framför allt på de här andra koncepten (pekar på koncept A-G) så finns det ju ingen belysning som serverar utan det är ju den omkringliggande belysningen som, jag vet inte alls, vi kan ju titta ut hur det ser ut nu där det är ganska mörkt (deltagarna tittar ut genom fönstret på platsen). Medan här (pekar på koncept H) finns det ju ändå en tanke om att det ska finnas.

Belysning framhävdes som fördelaktigt för trygghetskänslan och att konceptet H (figur 22) integrerade belysning betraktades positivt av deltagarna då det kunde förbättra trygghetskänslan genom att skapa ett större upplyst område. Implementering av effektbelysning som komplement, utöver funktionsbelysning, föreslogs av TF2. Effektbelysning påpekade HS3 kunde vara identitetsstärkande utöver att det kunde bidra till visuella möjligheter.

TF2 underströk också att syftet med en tillämpning av ett koncept spelar roll för dess påverkan på trygghetskänslan. Om syftet med en plats är att vara en passage kan det skapas en känsla av otrygghet om människor stannar upp på platsen. Hen använde tunnlar som exempel på platser där många upplever det obehagligt om människor stannar, då dessa har funktionen av att vara en passage.

Åsikterna var delade när det gällde hur koncepten skulle påverka trygghetskänslan. Alla höll med om att växtlighet och street art hade potential att göra platsen mer

levande och därigenom öka trygghetskänslan. Dock uttryckte flera deltagare att mer sårbara koncept för önskad street art eller vandalism kunde försämra trygghetsupplevelsen då skadegörelse är tecken på en bristande social kontroll. Några deltagare uttryckte att koncept G (figur 21) och H (figur 22) inte utgjorde ett lika stort anspråk på väggen och i stället lyfte målningarna, vilket möjligen kunde göra dem mindre sårbara. Diskussionen belyste olika aspekter och det fanns ingen enhällighet om vilka element som skulle vara mest betydelsefulla för trygghetskänslan. Däremot var deltagarna överens om att street art i samklang med växter inte isolerat skapar en tryggare plats automatiskt.

Föränderlighet som hot eller möjlighet

Diskussionen om föränderlighet var komplex. Vissa såg föränderlighet som en möjlighet att hålla platsen dynamiskt och intressant över tid, samtidigt som utmaningen med förändring påpekas i koncept som beskrivs som ögonblicksbilder. Koncept där föränderlighet är en del av konceptet men med en tydlig idé om hur eller när förändringar ska ske, exempelvis koncept A (figur 15), B (figur 16), D (figur 18) och F (figur 20), möter viss skepticism. ST1 och ST4 menar att den typen av koncept kräver en engagerad person som kontinuerligt driver konceptet. Övermålas koncepten utan att följa konceptprincipen blir i stället koncept A och F kortvariga stillbilder.

Gällande koncept D (figur 18) framkom entusiasm för idén om en visuellt intressant installation som samspelar och förändras. Samtidigt fanns reservationer kring underhållsbehov, risken för skadegörelse och om det finns frivilliga som är intresserade av att upprätthålla planteringen. HS3 påpekade utmaningen med att synkronisera förändringar, speciellt om både street art och växtlighet sköts av frivilliga.

Fokusgruppen betonade att förvaltningen och social kontroll är avgörande faktorer för hur föränderligheten påverkar upplevelsen av trygghet. TF2 och HS3 poängterade detta särskilt.

Övergripande förslag och förbättringar

Fokusgruppsdiskussionen framhöll flera viktiga insikter och förslag för vidareutveckling. Särskild uppmärksamhet ägnades åt koncept med planerade förändringar över tid. Vid genomförandet av sådana framkom behovet av tydliga riktlinjer för de mest gynnsamma förutsättningarna, alternativet att utgå ifrån att konceptet är en tillfällig installation. För att förbättra platsens trygghet och stärka dess identitet året runt föreslog fokusgruppen även inkludering av belysning.

Koncept H (figur 22) bedömdes rumsligt intressant med potential för vidareutveckling gällande en ökad integration mellan street art och växtlighet samt användning av markytan. Gruppen ansåg även att koncept D (figur 18), E (figur 19) och G (figur 21) var intressanta.

4.2.3 Utveckling av processen och de reviderade konceptskisserna

Efter det första fokusgruppsamtalet, reviderades de konceptskisser som fokusgruppen fann mest intressanta, koncept D (figur 18), E (figur 19), G (figur 21) och H (figur 22). Koncept E, G och H framhövdes särskilt intressanta för vidareutveckling. Även om vissa tvksamheter lyftes, gällande koncept D, bedömdes idén som intressant. Då arbetet inte främst fokuserar på praktisk genomförbarhet och konceptet var ett av de fyra som gruppen ansåg var mest intressanta, vidareutvecklades även koncept D.

Flera av de nya förslagen har utvecklats med belysning och fokus har även riktats på att använda gunnebostängslet som en aktiv yta. Många av de bearbetade konceptskisserna syftar att skapa en mer nyanserad förståelse för vilka aspekter som deltagarna tycker förstärker eller försämrar den estetiska potentialen och/eller trygghetsupplevelsen. Utvecklingen av de utvalda koncepten resulterade i åtta nya konceptskisser (tabell 4).

Tabell 4. Översikt av koncept I-P (figur 23–30) med konceptet i text. Konceptets växtlighet respektive street art beskrivs kortfattat. Aktiv/ statisk yta refererar till rollen street art har i konceptet.

Konceptuell skiss	Konceptet	Växtlighet	Street art
	Växtlighet som samspelar med street art - med två aktiva ytor.	Blomplantering, färg och struktur speglar målning.	Planerad målning, byts säsongsvis. Effektbelyses.
	Växtlighet som samspelar med street art - med en aktiv yta.	Klättrväxter, olika med olika struktur/färg. Beklär väggen, stängslet samt sluttningen.	Öppen vägg på gatan för målning.
	Växtlighet som samspelar med street art - med en statisk yta.	Klättrväxter, olika med olika struktur/färg. Beklär väggen samt sluttningen.	Planerad målning som samspelar med växtlighetens färger.
	Växtlighet som ramar in street art som ram - i liten utsträckning.	Klättrväxter beklär sluttningen och mindre sektioner av väggen.	Öppen vägg för målning inom sektioner. Effektbelyses.
	Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning - en aktiv och en statisk yta.	Klättrväxter beklär bjälkar och sluttningen.	Öppen vägg för målning. Planerad målning på gatan som förstärker växtlighetens färger.
	Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning - en aktiv yta.	Klättrväxter beklär bjälkar, sluttningen och stängslet.	Öppen vägg för målning.
	Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning - två aktiva ytor.	Klättrväxter beklär bjälkar, sluttningen och stängslet.	Öppen vägg för målning på både väggen och gatan.
	Växtlighet som ramar in street art genom platsbildning - en aktiv och en statisk yta.	Klättrväxter beklär bjälkar, sluttningen och mindre sektioner av väggen.	Öppen vägg för målning inom sektioner. Planerad målning på gatan som förstärker växtlighetens färger. Effektbelyses.

4.2.4 De reviderade konceptskisser i dialog med fokusgruppen, samtal 2

Vid det andra fokusgruppsamtalet fick några av deltagarna förhinder och konstellationen ändrades till fyra deltagare (HS1, HS2, ST1, och TF2) jämfört med sex deltagare vid det första tillfället. De aspekter som lyftes redan i det första samtalet med fokusgruppen återupprepas inte utan detta avsnitt fokuserar på nya perspektiv eller tillägg. Därmed kommer kapitlet behandla varje konceptskiss enskilt med respektive kommentarer från som fokusgruppsamtalet. Vissa

kommentarer kan tillämpas på flera koncept, men återupprepas inte om de tydligt delar liknande element. Se Bilaga 7.4 för detaljerat samtalsupplägg.

Figur 23. KONCEPT I: VÄXTLIGHET SOM SAMSPELAR MED STREET ART - MED TVÅ AKTIVA YTOR. Planerad plantering som samspelar med planerad målning (synkroniserade byten under året). Belysning på målningen.

Gällande koncept I (figur 23) återkom praktiska aspekter i samtalet och risken nertrampning av planteringen vid målning togs upp. HS3 ifrågasatte om konceptet blir för tillrättalagt om båda elementen är planerade och pådrivna av staden. ST4 föreslog att den öppna väggen kunde vara en modererad yta för att styra när någon målar men undvika att staden styr varje målning.

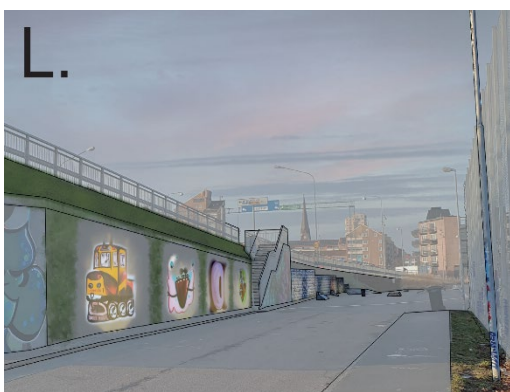
Figur 24. KONCEPT J: VÄXTLIGHET SOM SAMSPELAR MED STREET ART – MED EN AKTIV YTA. Klätterväxter på motsatt sida förstärker platsens gröna karaktär.

Om koncept J (figur 24) diskuterades slitage och dess påverkan på platsen, särskilt med plogbilar vintertid. Trots den aspekten var gruppen överens om att målning på gatan är effektivt och TF2 betonade att en mer tillfällig installation fortfarande kan vara givande för platsen och bidra med tillfälliga estetiska och trygghetsskapande värden. Gruppen lyfte att klätterväxterna på gunnebostängslet främjar rumsligheten och ST4 framhöll att det inbjuder till en annan typ av street art.

Rörande koncept K (figur 25) funderade HS2 om platsen alls erbjuder någon konstnärlig frihet då väggarna är beklädda med klätterväxter och att målningen på gatan är planerad. HS2 uttryckte att det är risk för att det blir mainstream-tråkigt och motverkar den kreativitet som finns i området.

Figur 25. KONCEPT K: VÄXTLIGHET SOM SAMSPELAR MED STREET ART – MED EN STATISK YTA. Väg med varierande klätterväxter (olika färg/struktur) och klätterväxter på motsatt sida. Planerad målning på gatan. Klätterväxter på motsatt sida förstärker platsens gröna karaktär.

Figur 26. KONCEPT L: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART SOM RAM – I LITEN UTSTRÄCKNING. Sektioner av växtlighet inramar målningar på "öppen vägg". Belysning på målningarna.

I koncept L (figur 26) ansåg TF2 att effektbelysningen bidrog till en mänsklig skala. I nuläget består belysningen på denna plats i av några väldigt höga lyktstolpar. Gruppen ansåg att inramningen genom belysning och klättrväxter lyfter fram street arten. ST4 poängterade dock att belysningen inte bör vara underifrån då färg troligen kommer spillas. Hen föreslog att belysningen kunde vara uppifrån i stället. HS3 tvekade på om målare skulle bli för exponerad för att vilja måla på väggen, men ST4 såg inget problem med det.

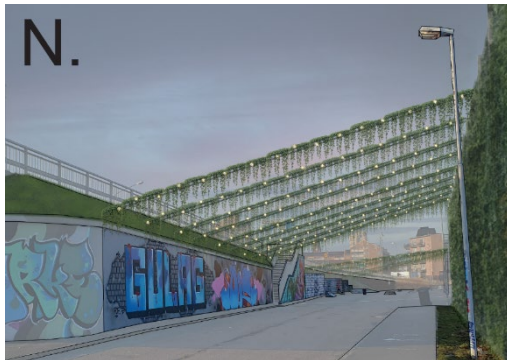
Figur 27. KONCEPT M: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART GENOM PLATSBILDNING - EN AKTIV OCH EN STATISK YTA. Klättrväxter som tak för ett "galleri" med "öppen vägg" för målning. Planerad målning på gatan som samspelar med "taket".

Gruppen var överens om att takstrukturen i koncept M (figur 27) effektivt förändrar befintliga öppna rumslighet som platsen har idag. ST4 fann konceptet spännande, men trodde att klättrväxter på bjälkarna kunde vara omständligt i praktiken. TF2 betonade vikten av att överväga kostnadseffektiva metoder med förvaltningen i åtanke, även om grönskan i sig är bra. Samtidigt lyfte hen att konstgjorda växter kanske kunde skapa en liknande känsla och förenklad förvaltningen, då den gröna färgen är positiv för trivsel. Gruppen diskuterade detta men enades om att levande växtlighet skulle bidra mer,

särskilt med tanke på hållbarhetsaspekter. Trots det föreslog gruppen att konstväxter eventuellt kunde användas som ett enklare sätt att utforska konceptets framgång innan en eventuell utveckling till riktiga växter. ST4 föreslog att enbart ljusslingor potentiellt kunde skapa en liknande rumslighet.

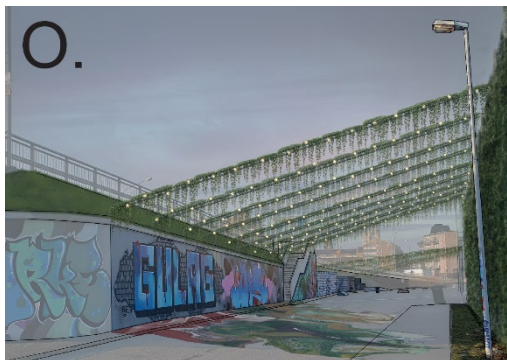
Fokusgruppen framförde att den gatumålningen i koncept M (figur 27), i kombination med bjälkarna, ytterligare förstärker rumsligheten. TF2 trodde att detta potentiellt kan påverka bilar som använder räddningsvägen som smitväg, genom att skapa en omfamnade känsla som möjligtvis kunde sänka hastigheten. HS2 reflekterade att liknande koncept kanske kunde tydliggöra att bilar inte bör

använda gatan. HS1 funderade om man kunde ersätta en bit av asfalten med gräs, i stället för gatumålningen, vilket skulle öka andelen växtlighet och även markera att gatan är räddningsväg. Deltagarna tyckte att tanken var spännande men landade i att etablering och slitage skulle vara utmanande på platsen ur ett förvaltningsperspektiv.

Figur 28. KONCEPT N: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART GENOM PLATSBILDNING - EN AKTIV YTA. Klättrväxter som tak för ett "galleri" med "öppen vägg" för målning. Klättrväxter på motsatt sida förstärker platsens gröna karaktär.

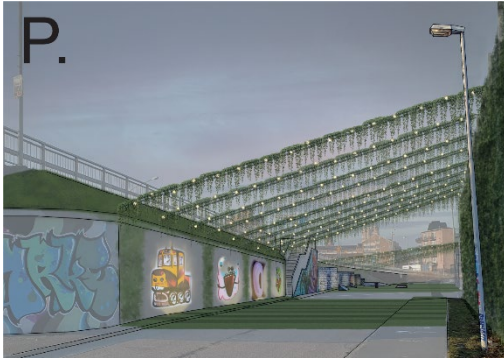
När gruppen diskuterade koncept N (figur 28) funderade deltagarna över utformningen av klättrväxterna på gunnebstängslet. TF2 påpekade att även om klättrväxterna kan öka trygghetskänslan genom att skapa ett ombonat och omhändertaget intryck, skapar de samtidigt en passage och siktlinjerna minskar. ST4 föreslog en utformning med klättrväxter i sektioner för att minska känslan av en barriär, vilket gruppen höll med om och ansåg skulle förbättra trygghetsupplevelsen.

Figur 29. KONCEPT O: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART GENOM PLATSBILDNING - TVÅ AKTIVA YTOR. Klättrväxter som tak för ett "galleri" med "öppen vägg" för målning på väggen och på gatan. Klättrväxter på motsatt sida förstärker platsens gröna karaktär.

Koncept O (figur 29) var det koncept gruppen ansåg vara mest visuellt intressant. Deltagarna framhävde potentialen i att konceptet belyste och förstärkte möjligheten till medskapande samt aktiverade både tak, väggar och gatan vilket skapar en tydlig platsbildning.

Gällande koncept P (figur 30) ansåg HS2 att konceptet är så tillrättat så att det kunde vara var som helst i stan. Detta menade hen tar ifrån en del av identiteten som Gåsebäck har, vilket gruppen höll med om.

Figur 30. KONCEPT P: VÄXTLIGHET SOM RAMAR IN STREET ART GENOM PLATSBILDNING - EN AKTIV OCH EN STATISK YTA. Klättrväxter som tak för ett "galleri" med "öppen vägg" för målning på väggen. Planerad målning på gatan. Klättrväxter på motsatt sida förstärker platsens gröna karaktär. Belysning på målningarna.

Avslutande tankar om de reviderade konceptskisserna

En vidare möjlighet för utveckling är objekt på vägen, som planteringslådor eller sittmöbler, vilket ST4 trodde både kunde fungera fartminskande och tillföra platsen ytterligare användningsmöjligheter. Gruppen såg potential i detta, men noterade att dessa inte får blockera utrymningsvägen.

Sammantaget är gruppen enad om att en stor del av trygghetsupplevelsen är kopplad till platsens användning. ST4 utvecklar i det andra fokusgruppsamtalet:

Ur ett trygghetsperspektiv så ser jag fortfarande att det är naturliga mötesplatser där folk träffas...det är mycket viktigare än street art i sig. Jag tror att street art förstärker en känsla av kreativitet om det är på en naturlig mötesplats. Men street art kan också förstärka känslan av övergivenhet. Är det en plats som inte har naturlig rörelse av människor och är street art på sig, visst, det kan upplevas som otryggt eller att platsen är övergiven. Därför att man kanske någonstans har en bild om att övergivna platser har street art på sig.

TF2 understryker att medskapande bör betraktas som en lika viktig aspekt som det slutliga resultatet och att ett koncept som innebär medskapande även i längden är fördelaktigt. Vidare påtalar hen behovet av att ta hänsyn till långsiktig förvaltning vid utformningen av koncept, vilket övriga i gruppen instämmer i.

4.2.5 Sammanställande konceptskiss – Koncept Q

Efter det andra fokusgruppsamtalet framställdes konceptskiss Q (figur 31) som utgår ifrån koncept O (figur 29). Förändringar inkluderar anpassningar i klättrväxterna, tillägg av effektbelysning och möbler. Konceptet kombinerar klättrväxter i sektioner och på bjälkar med street art för att förhöja platsen utan att hindra det pågående medskapandet. Effektbelysningen framhäver det som målas på väggarna och belyser medskapandet.

Figur 31. KONCEPT Q. Utveckling av koncept O med mindre justeringar baserat på det andra fokusgruppssamtalet. Klättrväxter på gunnebostängslet växer i sektioner. Några tyngre möbler har lagts till. Den öppna väggen effektbelyses.

4.3 Street art och växtlighet ur förvaltningsperspektiv

En intervju genomfördes med HS4, som har kunskap inom både drift och underhåll inom stadsbyggnadsförvaltning. Detta skedde efter att förvaltning lyftes som nära kopplat till både estetisk potential och trygghet enligt deltagarna, både i enskilda intervjuer och i fokusgruppen.

I intervjun med HS4 diskuterades flera viktiga aspekter relaterade till street art och växtlighet utifrån ett förvaltningsperspektiv. Street art betraktas som både en möjlighet och en utmaning inom stadsbyggnadsförvaltningen. HS4 menar att förvaltningen har en relativt positiv inställning till street art, men betonar samtidigt vikten av att ha viss kontroll. Genom kontrakt och godkännande av skisser och kontrakt ges staden möjlighet att göra ändringar och undvika provocerande målningar. Tidigare framgångsrika street art-initiativ, som målade tunnlar, har skapat positiva reaktioner från allmänheten.

HS4 framhöll i granskningen av konceptskisserna viktiga faktorer som slitagetålighet, klotterresistens och etableringsmöjligheter. Gällande klotterresistens nämnde HS4 att det generellt inte brukar klottras där det är vegetation, som i koncept E (figur 19). Enhetlig färg däremot, oavsett om det är väggens, som i koncept C (figur 17) eller en målad färg som koncept B (figur 16), påpekades vara särskilt sårbar.

Växtligheten i koncepten bedömdes generellt utmanande i Gåsebäck. HS4 menade att det troligen är svårt att etablera buskar, som i koncept A (figur 15), på sluttningen av stödmuren, med tanke ett troligen grunt jordlager och vattenavrinning på grund av lutningen. Dessutom underströk HS4 att underhåll av svårtillgängliga områden, som växtlighet på sluttningen, kräver skylift och utgör därmed en utmaning. Klätterväxter på bjälkar, som i koncept H (figur 22), tillsammans med el, ansågs både krångligt ur driftsynpunkt och kostnadskrävande.

Avslutningsvis betonade intervjun med HS4 att street art kan vara en tillgång i stadsrummet, men det kräver noggrann kontroll och avvägning. Balansen mellan konstnärlig frihet och stadens praktiska och ekonomiska realiteter betonas som avgörande för att skapa en hållbar och attraktiv stadsbild. HS4 föreslår att koncepten med bjälkar endast har belysning på bjälkarna.

5. Diskussion

I arbetet med att utforska koncept som förenar street art och växtlighet i industriområden i omvandling har fokus varit att skapa koncept som upplevs visuellt tilltalande med tillförd växtlighet. Två frågeställningar har väglett diskussionen:

- *Hur kan växtlighet och street art kombineras för att skapa intressanta visuella inslag och tillförd växtlighet i industriområden i omvandling?*
- *Vilka möjligheter och konflikter uppstår, gällande den estetiska potentialen respektive upplevelsen av trygghet, när street art och växtlighet förenas i ett industriområde i omvandling i en urban kontext?*

5.1 Att kombinera street art och växtlighet för visuella inslag och ökad växtlighet i urbana områden

Arbetet visar att kombinationen av street art och växtlighet har potential att skapa visuellt intressanta inslag. Utfallen från både intervjuer och fokusgruppsamtalen indikerar att street art har potential att vitalisera områden likt Gåsebäck och stärka dess identitet och karaktär. Detta resonemang går i linje med resultatet från Bouhaddou & Kullmann (2017), vilket visade att street art kan vara en effektiv metod för platsaktivering.

I intervjuerna och fokusgruppsamtalen betonas värdet att tillföra växtlighet i denna typ av industriområde i omvandling som präglas av hårdgjorda ytor. Detta går i linje med Agenda 2030 som lyfter av växtlighetens roll för förbättrad livskvalitet och social inkludering i urbana områden.

Genom att kombinera växtlighet med street art kan man därmed potentiellt skapa attraktiva platser som gynnar både hållbarhet och människors välbefinnande.

5.2 Möjlighet och konflikter vid integrering av street art och växtlighet

Genom att integrera street art och växtlighet öppnas möjligheter för stärkt områdesidentitet, skapandet av estetiskt tilltalande och trivsamma platser samt en ökad trygghetsupplevelsen genom medskapande koncept. Samtidigt framhålls potentiella konflikter relaterade till förvaltning och klotter, vilket kan påverka både trygghetskänslan och den estetiska upplevelsen negativt.

5.2.1 Estetisk potential – skillnader på pappret och i praktiken

Bouhaddou och Kullmann (2017) understryker street arts kostnadseffektivitet för konstnärliga uttryck i urbana miljöer. Fokusgruppen har inte detaljerat kommenterat street arts ekonomiska aspekter, då detta perspektiv inte avhandlades. Däremot framhävde fokusgruppen tydligt ekonomiska överväganden rörande växtlighet, vilket kan tolkas som att deras resonemang stämmer överens med Bouhaddou och Kullmans (2017) slutsats om street arts förmåga att kostnadseffektivt skapa färg och intryck på en plats.

Växtligheten i koncepten har generellt betraktats som kostsam och utmanande att etablera och förvalta, både enligt fokusgruppen och HS4. Detta gäller framför allt för koncept med mossor. Etablering av växtlighet i form av träd och buskar kan även vara utmanande, särskilt med tanke på HS4s uppfattning om det begränsade jordlagret och vattenavrinningen. Klätterväxter, särskilt när de inte finns på bjälkar, bedöms som den växtlighet i koncepten som är minst besvärlig. Dock påpekade HS4 att klätterväxterna behöver skylift för drift, vilket hen ansåg väldigt kostsamt.

Visserligen har detta arbete inte inriktat sig på ekonomiska aspekter eller utforskat exempelvis jordlagret, men om ett koncept kräver mer resurser än vad som finns tillgängligt, kan dess estetiska potential påverkas om det implementeras. Trots att ett koncept initialt bedöms som estetiskt tilltalande lyfter fokusgruppen och intervjuer att konceptets estetiska potential försämras om det inte är hållbart ur ett förvaltningsperspektiv. Samtidigt kan man argumentera för att växtlighet bör få kräva mer resurser, eftersom det är viktigt i urbana områden och prioriteras enligt Agenda 2030.

Diskussionen om estetisk potential fördjupas ytterligare när fokusgruppen påpekar skillnaden mellan att se koncepten som stillbilder och bedöma hur koncepten i praktiken fungerar med hänsyn till potentiell skadegörelse, underhåll och användning av platsen. Koncept A (figur 15), D (figur 18), E (figur 19), G (figur 21) och H (figur 22) beskrivs estetiskt tilltalande på olika sätt. Dock bedömdes flera

av koncepten som sårbara i längden och främst vara visuellt tilltalande på pappret eller som ögonblicksbilder under kortare tid.

Särskilt visuellt intressant var platsbildning enligt fokusgruppsamtalen. I de initiala skisserna förekom detta i koncept H (figur 22). Deltagarna uppskattade hur konceptet skapade en förstärkt rumslighet med hjälp av bjälkarna och den målade gatan. Detta menade gruppen tillförde platsen en mänsklig skala som beskrevs trivsamt.

5.2.2 Komplexiteten i trygghetsupplevelsen

När det gäller trygghet framkommer både möjligheter och konflikter i samband street art och växtlighet. Att en plats upplevs omhändertagen och lättorienterad genom utformning samt belysning bedöms som centrala faktorer för trygghetskänslan.

Upplevelsen av en omhändertagen plats

Enligt intervjun med TR1 menar hen att olaglig street art, klotter, oberoende av det estetiska uttrycket indikerar ett ovårdat stadsrum. TR1s resonemang överensstämmer med Hollari (2005) och O'Brien et al. (2019), vilka båda framhäver att klotter kan minska trygghetskänslan genom att signalera oordning och bristande social kontroll.

Även ovårdad vegetation kan tolkas fungera på ett sätt som stämmer överens med Hollari (2005) och O'Brien et al. (2019) resonemang om klotters påverkan på trygghetskänslan i ett område. TF2 framförde liknande tankar då hen under det första fokusgruppsamtalet betonade vikten av att en plats bör upplevas som genomtänkt och omhändertagen för en högre trygghetskänsla.

Intervjuer visar att vissa typer av street art, som tags och throw ups, tenderar att påverka trygghetskänslan negativt i större utsträckning än andra former av street art. Detta går i linje med Austin och Sanders (2007) vars resultat visade att både gängrelaterade tags och uttryck som estetiskt påminner om throw ups generellt minskade trygghetskänslan.

När det gäller öppna väggar ges konstnären frihet att välja motiv, inklusive throw ups. Samtidigt indikerade det första fokusgruppsamtalet att omgivande växtlighet kan påverka hur uttrycket av Throw ups uppfattas. I samtalet diskuterades koncept D (figur 18). Konceptet integrerar en throw up med en dekorativ blomsterrabatt vars färger samspelar med målningen. Kombinationen påverkade den övergripande stämningen positivt enligt deltagarna. Samtidigt påpekades konflikten med att konceptet är sårbart för yttre omständigheter. Exempelvis kan bristande skötsel,

väder och skadegörelse förändrar rabattens dekorativa uttryck och därmed öka känslan av att platsen inte är omhandtagen om båda elementen upplevs stökiga.

Arbetet framhåller att vissa uttryck inom street art kan förhöja trygghetskänslan mer än andra. Resultaten från Austin och Sanders (2007) studie visar att muralmålningar är det sådant uttryck, då det bidrog till en ökad upplevelse av trygghet enligt deras resultat. Detta stämmer överens med den typ av street art som flera intervjuade lyfte fram som särskilt positiva, där uttryck inom gatukonst ansågs kunna bidra till trygghetskänslan genom att visa att platsen visats omsorg.

Det är dock värt att notera att det främsta bidraget till trygghetskänslan, enligt intervjuer och fokusgruppsamtal, ligger i upplevelsen av omsorg. Street art och/eller växtlighet kan vara sätt att förmedla detta, men det är avgörande att uttrycket på något sätt signalerar omvårdnad för att kunna bidra till trygghetskänslan.

Orienterbarhet är viktigt för trygghetskänslan

TR1, HS4 och fokusgruppen betonade vikten av orienterbarhet för trygghetskänslan. Det framkom att växtlighet som minskar synfältet samt skapar barriärer kan påverka trygghetskänslan negativt. Detta resonemang stöds av tidigare studier på området från Jansson et al. (2013) och Evesen et al. (2021), som visar att ovårdad och siktskymmande växtlighet bidrar till att upplevelsen av trygghet minskar.

I det andra fokusgruppsamtalet diskuterades koncept där gunnebostängslet kläs med klättrväxter, exempelvis Koncept N (figur 28). Utformningen ansågs skapa upplevelsen av en barriär. Trots fördelarna gruppen såg med växtligheten skapades en sluten passage som potentiellt kunde upplevas som otrygg. För att minska upplevelsen av en barriär föreslog gruppen att klättrväxterna skulle delas upp i sektioner, vilket illustreras i koncept Q (figur 31). Fokusgruppens resonemang överensstämmer med Jansson et al. (2013) och Evesen et al. (2021), som understryker vikten av att gestalta växtligheten för att främja god sikt och orienterbarhet.

Belysning förhöjer trygghetskänslan

Belysning betonas även av TR1 och fokusgruppen som verktyg för att förbättra trygghetskänslan. Resultatet från Rahm et al. (2021) stöder detta och menar att belysning utgör en betydande faktor för trygghetupplevelsen. Att komplettera street art och växtlighet med belysning kan därmed vara ett verktyg för att skapa en ökad trygghetskänsla.

5.2.3 Förvaltning och medskapande

I både intervjuer och fokusgruppsamtal lyftes sambandet mellan förvaltning och estetisk samt trygghet. Vikten av att inte bara fokusera på konceptens konstnärliga uttryck som ögonblicksbild, utan även integrera ett förvaltningsperspektiv, betonades. Ett koncept med ohållbar förvaltning kan leda till minskad estetisk potential och otrygghet i stället för att främja respektive.

Fokusgruppsdiskussionen identifierade utmaningar relaterade till övermålningar. Detta gällde både övermålningar på koncept med planerade målningar och att nya målningar inte skulle följa det avsedda konceptet idé, exempelvis i koncept A (figur 15). Utmaningarna förstärktes då platsen, som utgjorde utgångspunkten för konceptskisserna, redan är öppen vägg för målning. För att undvika oönskad övermålning eller skadegörelse av street art eller växtlighet vid konceptets genomförandet föreslås några strategier baserat på fokusgruppens diskussioner:

1. Vid önskan om planerad street art, som koncept A (figur 15), bör platsen inte vara en redan öppen vägg eller ha en hög risk för övermålning.
2. För koncept som uppmuntrar öppen målning inom ramar, som koncept E (figur 19) och G (figur 21), föreslås tillämpas på platser där ytan för målning blir ett tillägg.
3. Implementera av koncept som omgestaltar platsen till en grad där målning inte längre är möjlig, som koncept J (figur 24), är en möjlighet enligt både fokusgruppen och HS4. Dock kan risken för skadegörelse potentiellt öka när koncept går emot platsens dagliga användning och identitet.
4. Utveckla koncept som ökar intresset för målning och stärker medskapande utifrån platsen, som Koncept Q (figur 31).

Koncept som attraherar en bredare målgrupp och främjar medskapande kan påverka trygghetsupplevelsen positivt. Social kontroll genom närvaro och engagemang framhålls som centrala komponenter i flera intervjuer och fokusgruppsamtal. Genom att understödja medskapande kan koncept potentiellt vitalisera platser och öka användningen av det offentliga rummet, vilket i sin tur kan öka trygghetskänslan. Arbetets insikter ligger i linje med tidigare studier. Exempelvis Ivesson (2010) som visar att street art i urbana miljöer kan skapa möjligheter som stärker förbindelsen mellan det offentliga rummet och individen. Även Paulsson (2016) finner att förvaltningspraktiker påverkar människors användning av offentliga platser, och att street art är en del av samspelet mellan förvaltningspraktiker och användare utöver ett konstnärligt uttryck.

5.3 Metodreflektion

Den begränsade mängden studier, som utforskar samspelet mellan street art och växtlighet, försvårade en direkt jämförelse av resultat. Bristen tyder på ämnets relativt nya och outredda karaktär. Det kan även bero på att street art generellt uppstår i en praktisk undergroundrörelse snarare än ur teoretiska studier samt på platser utan vegetation.

5.3.1 Reflektion över de enskilda intervjuer och fokusgruppen

Genomförandet av intervjuerna och fokusgruppsamtalen genererade värdefulla insikter och perspektiv. Då urvalspersonerna valdes baserat på kompetenser finns det en risk för statistiskt fel då dessa personer inte nödvändigtvis återspeglar hela befolkningen (Statistiska centralbyrån (SCB), u.å.). Samtidigt är målgruppen för arbetet landskapsarkitekter och urvalet av deltagare tillförde värdefulla insikter inom just landskapsarkitektur. Användningen av semi-strukturerade frågor möjliggjorde en djupare förståelse för kopplingen mellan street art, trygghet och växtlighet. Detta var relevant och betydelsefullt med tanke på den begränsade mängden studier som behandlade dessa ämnen i kombination.

Genom att tematisera identifiera centrala teman, mönster samt idéer i intervjuerna och fokusgruppsamtalen enligt Alvehus (2019, s. 114-115) och Wibeck (2010, s. 99-101) möjliggjordes en förståelse för deltagarnas perspektiv. Detta bidrog till centrala insikter i arbetet.

En utmaning var min begränsade erfarenhet av att intervjua, organisera fokusgrupper och moderera samtal. Särskilt bristen på erfarenhet inom moderering är en svaghet, då moderatorns roll är avgörande för att behålla fokus under diskussionerna (Wibeck, 2010, s. 83-85). Mer erfarenhet av att hantera och rikta om samtalet kunde gynnat arbetet. Detta genom att minska risken för att tappa fokus vid vissa frågor, vilket i sin tur kunde leda till att andra frågor inte fick tillräcklig uppmärksamhet.

Att involvera en person till som tog anteckningar och fokuserade på mimik hade förstärkt datainsamlingen genom att fånga upp mer subtila nyanser. Att lyssna, anteckna och samtidigt observera flera deltagares mimik var svårt att utföra på egen hand.

En begränsning i validiteten är att två av sex deltagare från det första fokusgruppsamtalet inte kunde delta i det andra, på grund av oförutsedda förhinder. Detta kan ha påverkat resultatets validitet genom att vissa perspektiv inte belystes tillräckligt eller helt missades. Det andra samtalet hölls i form av ett digitalt

videomöte för att underlätta deltagande, men detta medförde nackdelar såsom begränsad icke-verbal kommunikation och förändrad interaktionsdynamik. Dessutom kunde deltagarna se koncepten på olika stora skärmar och i olika miljöer, vilket skapade olika förutsättningar för samtalet jämför med om alla hade sett koncepten i samma storlek och miljö.

5.3.2 Platsval

För att undvika en juridisk diskussion gjordes platsvalet medvetet genom att välja en plats där det för närvarande är lagligt att måla. Detta val kan dock ha påverkat resultatet eftersom frågan om att införa nya regler eller riktlinjer för en tidigare frizon för målning blev en central under fokusgruppsamtalen. Detta understryker vikten av att noggrant överväga platsvalet och dess eventuella påverkan på diskussionens inriktning i liknande arbeten.

5.3.3 Förvaltning

Diskussionen fastnade delvis i praktiska detaljer, exempelvis vem som skulle ansvara för plantering och underhållet. Även om dessa frågor är relevanta för en omgestaltning, berör de inte i lika hög grad de konceptuella aspekterna med estetiska och trygghetsrelaterade överväganden kring kombinationen av växtlighet och street art. Dock påverkar förvaltningen platsens estetiska potential och trygghetsupplevelsen, vilket gjort att förvaltningsfrågor tagits upp i arbetet.

5.3.4 Utmaning med att särskilja koncept från gestaltningsförslag

Under fokusgruppsamtalen uppstod utmaningar att skilja mellan koncept för kombinationen av street art samt växtlighet i ett omvandlingsområde och att betrakta dem som gestaltningsförslag för den specifika platsen.

För att undvika att koncepten tolkades som gestaltningsförslag betonades syftet med de konceptuella skisserna i inledningen av fokusgruppsamtalen: att förmedla idéer och principer för kombinationen av street art och växtlighet.

Konceptens utgångspunkt i den specifika platsen kan vara en faktor som försvårade betraktandet av konceptskisserna som koncept snarare än gestaltningsförslag för platsen. Ett mer abstrakt platsval, eller en plats som deltagarna inte kände till, hade eventuellt styrt samtalen mot en mer övergripande och konceptuell nivå, vilket eventuellt kunde ha genererat andra tankar och perspektiv.

En annan faktor som potentiellt försvårade att betrakta konceptskisserna som koncept är att skisserna inkluderar omgivningen. Ett annat alternativ hade varit att

enbart visat en isolerad vägg, gatumiljö eller liknande för att på så sätt distansera koncepten från en specifik plats.

Det digitala uttrycket av konceptskisserna, med den digitala bearbetningen, kan ha påverkat betraktarens uppfattning av materialet som gestaltungsförslag, i jämförelse med om koncepten presenterats handritade. Samtidigt möjliggjorde det digitala arbetssättet att realistiskt uttrycka exempelvis throw ups med hjälp av befintliga målningar på platsen, vilket var fördelaktigt på grund av författarens brist på erfarenhet inom graffiti eller gatukonst.

Även om olika metoder skulle isolera koncepten, finns det utmaningar med det. Enligt egen erfarenhet är de mest kreativa idéerna ofta platsspecifika, vilket ofta är det som gör dem framstående. Dessutom är det svårt att diskutera trygghet utan att ta hänsyn till kontexten, då kontexten och användningen av platsen utgör en stor del av trygghetsupplevelsen, vilket berörts under både intervjuer och fokusgruppsamtal. Utifrån de framhävda aspekterna i arbetet är det möjligt att påverka kontexten, men det är inte nödvändigtvis enkelt. Det kräver ofta justeringar som inte med säkerhet går att förutse utan en kontext.

Exempelvis finns det människor som målar olika typer av street art i Gåsebäck, vilket syns på de öppna väggarna. Genom att dra nytta av detta medskapande, eller andra unika egenskaper på platsen, kan man framhålla och vidareutveckla dessa. Om koncepten i arbetet utgått ifrån en annan plats är det möjligt att den sammanställande skissen, koncept Q (figur 31), haft en annan bärande idé.

Om arbetet hade utförts på nytt med samma frågeställning hade det varit möjligt att utvärdera om handritade konceptskisser minskat risken för att de skulle diskuteras som specifika gestaltungsförslag. Dock tror jag att det kunde vara svårt att helt utesluta kontexten med samma frågeställningar. Om man hade valt att exkludera kontexten kunde man förslagsvis utesluta utelämnade trygghetsaspekten från frågeställningarna och fokusera isolerat på estetiska aspekter. Även om den estetiska potentialen också påverkas av kontexten, tror jag att det skulle vara lättare att utforska visuella uttryck isolerat, jämfört med trygghet.

5.4 Vidare arbete

Den givna tidsramen begränsade detaljnivån och möjligheten att utveckla konceptskisser i högre grad. Efter det andra samtalet hade det varit intressant att utvidga till fler helt nya koncept i stället för mindre ändringar på den första upplagan av konceptskisser. Exempelvis kunde koncept som integrerar växtlighet i

krukor på olika sätt med street art undersöks för att bredda perspektiven av street art och växtlighet.

En möjlig riktning för framtida arbeten är att praktiskt tillämpa några av de utvecklade koncepten för att studera deras utfall i verkligheten. Detta kunde inkludera utvärdering av konceptens praktiska resultat jämfört med hypoteser från konceptutvecklingen.

För att bredda perspektivet kan framtida arbete utforska implementeringsmöjligheter av street art och växtlighet i områden där street art är mindre vanligt förekommande. Detta kan inkludera strategier för att integrera konstformerna på platser där de är underrepresenterade och undersöka påverkan av växtlighet och street art i stadsrum som generellt saknar denna kombination eller street art. Denna riktning skulle bidra till en fördjupad förståelse av hur dessa element kan implementeras och användas i olika stadsdelar och kontexter.

5.5 Sammanfattande slutsatser

Sammanfattningsvis visar arbetet att kombinationen av street art och växtlighet har potential att skapa visuellt intressanta inslag och öka växtligheten i industriområden i omvandling.

Diskussionen belyser att trygghetskänslan påverkas av kontexten, konceptens utformning och förvaltning, där ovårdad street art och växtlighet kan minska trygghetsupplevelsen. Dessutom betonar diskussionen om trygghet betydelsen av omhändertagna platser och med god orienterbarhet.

Ytterligare understryks vikten av förvaltning för långsiktigt estetiska och trygghetsmässiga fördelar. Lösningar som tar hänsyn till platsens nuvarande användning och identitet, samt inkluderar medskapande, verkar ha större potential, enligt arbetets resultat, att skapa levande offentliga platser som både stöder det estetiska uttrycket och förstärker trygghetsupplevelsen.

Trots utmaningar med att särskilja koncept från gestaltningsförslag ger arbetet insikter om kombinationen av street art och växtlighet i områden likt Gåsebäck. Arbetet visar att street art och växtlighet kan samverka för att skapa attraktiva och mer hållbara platser i urbana områden, men att en framgångsrik integration kräver en helhetssyn.

6. Referenser

- Alvehus, J. (2019). *Skriva uppsats med kvalitativ metod, en handbok*. 2 uppl. Stockholm: Liber.
- Andersen, I., Borg, K. & Ohlsson, S. (2007). *Playground Sweden*. Svenstrup, Danmark: Dokument förlag.
- Austin, M. D. & Sanders, C. (2007). Graffiti and perceptions of safety: a pilot study using photographs and survey data. *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, 14(4), s. 292-316.
- Bouhaddou, M. K. & Kullmann, C. (2017). In-between new figures of art and urban transformation projects. A French perspective.. *Articulo – Journal of Urban Research*, (15). doi:<https://doi.org/10.4000/articulo.3420>
- Boverket (2022). *Trygghet - ett mångtydigt begrepp*.
<https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/brottsforebyggande-och-trygghetskapande-atgarder/trygghet-och-brott/trygghetsbegreppet/> [2024-01-19]
- Ching, F. (2014). *Architecture: Form, Space, and Order*. 4 uppl. New Jersey: WileyEt Sons.
- Ds 2001:43 (2001). *Klotter – en översyn av gällande bestämmelser och åtgärder*. Stockholm: Regeringsdepartementet.
- Evensen, K. H., Nordh, H., Hassan, R. & Fyhri, A. (2021). Testing the Effect of Hedge Height on Perceived Safety-A Landscape Design Intervention. *Sustainability*, 13(9), s. 1-15.
- FN-förbundet (u.å.). *Globala målen för hållbar utveckling*. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/> [2024-13-02]
- Gatukonst (u.å.). *Gatukonst*. <https://gatukonst.nu/gatukonst/> [2024-10-02]
- Graffitifrämjandet (u.å.). *Öppna väggar* <https://www.graffitiframjandet.se/oppna-vaggar> [2024-01-29]
- Helsingborgs stad (2023). *Gåsebäck*.
<https://hplus.helsingborg.se/etapper/gaseback/> [2024-01-24]

- Herzog, T. & Chernick, K. K. (2000). Tranquility and danger in urban and natural settings. *Journal of Environmental Psychology*, 20(1), s. 29-39.
- Hollari, S. (2005). *Klotterförebyggande åtgärder: En idéskrift om att tänka parallellt*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet, information och förlag.
- Iveson, K. (2010). Introduction. *City: analysis of urban trends, culture, theory, policy, action*, 14(1-2), s. 25-32.
- Jansson, M., Fors, H., Lindgren, T. & Wiström, B. (2013). Perceived personal safety in relation to urban woodland vegetation – a review. *Urban Forestry & urban Greening*, 12(2), s. 127-133.
- Kelling, G. L. & Wilson, J. Q. (1982). Broken windows: The police and neighborhood safety. *Atlantic monthly*, 249(3), s. 29-38.
- Krenichyn, K. (2006). ‘The only place to go and be in the city’: women talk about exercise, being outdoors, and the meanings of a large urban park. *Health & Place*, 12(4), s. 631-643.
- Kreuger, R. (2002). *Designing and Conducting Focus Group Interviews*, Thousand Oaks: Sage.
- McAuliffe, C. (2012). Graffiti Or Street Art? Negotiating The Moral Geographies Of The Creative City. *Journal of Urban Affairs*, 34(2), s. 189–206.
- Nationalencyklopedin (2023a). *Gatukonst*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/gatukonst>
 [2024-01-16]
- Nationalencyklopedin (2023b). *Potential*.
[https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/potential-\(m%C3%B6jlighet\)](https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/potential-(m%C3%B6jlighet)) [2024-01-25]
- Naturvårdsverket (u.å.). *Agenda 2030 och globala hållbarhetsmålen*.
<https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/agenda-2030-och-globala-hallbarhetsmalen/> [2024-02-1]
- O'Brien, D. T., Welsh, B. C. & Farrell, C. (2019). Broken (windows) theory: A meta-analysis of the evidence for the pathways from neighborhood disorder to resident health outcomes and behaviors. *Social Science & Medicine*, (228), s. 272-292.
- Paulsson, E. (2016). *Göra plats: Graffiti, kommunal förvaltning och plats som relationell effekt*. Diss. Swedish University of Agricultural Sciences.
<https://res.slu.se/id/publ/77509>
- Rahm, J., Johansson, M. & Sternudd, C. (2021). “In the evening, I don’t walk in the park”: The interplay between street lighting and greenery in perceived safety. *URBAN DESIGN International*, (26), s. 42–52.

- Shannon, D. (2001). Graffiti och annan kriminalitet - Kriminella karriärer bland Stockholms graffitimålare. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, s. 14.
- Spacescape (2023). *Gåsebäcks själ: En kartläggning av områdets befintliga värden, potential och vägen framåt*, Stockholm: Spacescape.
https://www.spacescape.se/wp-content/uploads/2023/06/Gasebacks-sjal_komprimerad.pdf [2024-01-22]
- Štambuk, M. o.a. (2023). Shaping impressions of the space: effects of street art/graffiti in different public space contexts.. *Institut Drustvenih Znanosti Ivo Pila*, 32(4), s. 613-634.
- Statistiska centralbyrån (SCB) (2016). *Frågor och svar -om frågekonstruktion i enkät- och intervjuundersökningar*. Stockholm: Statistiska centralbyrån.
- Statistiska centralbyrån (SCB) (u.å.). *Fel i statistiken*.
<https://www.scb.se/dokumentation/statistikguiden/kvalitet-i-statistiken/fel-i-statistiken/> [2024-01-24]
- Sustainablelink (u.å.). *Ett grönare och skönare Gåsebäck*.
<https://sustainablelink.se/projekt/ett-gronare-och-skonare-gaseback/> [2024-01-16]
- Svenska akademins ordbok (2021). *Växtlig*.
https://www.saob.se/artikel/?unik=V_2445-0014.uoDM-0001 [2024-02-12]
- Uppsala univeristet, (2023). *Att hantera personuppgifter*.
<https://www.codex.uu.se/forskning-pa-manniskor/att-hantera-personuppgifter/> [2024-01-23]
- Urban utveckling, (2016). *Fri konstnärlig plattform eller sanktionerad brottskultur? Utvärdering av öppna graffitiväggar som möjlig brottsprevention*, Stockholm: Urban Utveckling & Samhällsplanering AB.
- Wibeck, V. (2010). *Fokusgrupper, om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Wilson, J. (1975). *Broken Windows: The Police and Neighborhood Safety*. New York: Basic.
- World Health Organization (2016). *Urban green spaces and health.*, Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.

7. Bilagor

7.1 Bakgrundsinformation om deltagare i fokusgruppen, utvidgat formulär

Fråga	D1	D6	D7	D8	D9	D10
1. Yrkestitel/utbildning	Graffiti-artist. Ungdomsledare.	Master fine arts, Konstfack.	Landskaps-arkitekt.	Samhällsplanerare	Samhällsplanerare, (kulturgeograf)	Landskapsarkitekt
2. Anknnytning till Gåsebäck, såsom arbetsplats, bostad eller liknande?	Ja	Ja	Övrigt: Projektområde	Övrigt: Projektområde	Övrigt: Genom yrket	Övrigt: Genom yrket
3. Har du någon erfarenhet av att skapa gatukonst eller graffiti?	Ja	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej
4. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta visuella uttryck gjorda med olika tekniker (t.ex. stencilmålning, spraymålning, växter)?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
5. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta graffiti i form av tags (namnteckningar eller bokstavsbilder uppbyggda av linjer)? <i>Bild visad: Figur 1.</i>	Ja	Ja	Nej	Nja, enligt min tolkning skulle alternativet kunna klassas som konst då det är ett subjektivt och abstrakt begrepp. Dock upplever jag personligen detta alternativ	Övrigt: Vet ej	Nej

				<p>som mer "negativt", klottrigt och inte genomarbetat, inte på samma "nivå" eller "kvalitet" som bilderna nedan. Det bidrar inte med något estetisk kvalitet, vilket säkert inte heller är syftet (men smaken är olika, och gränsdragningen kan diskuteras i oändlighet...) Väldigt komplext ämne.</p>		
6. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta graffiti i form av throw ups (namnteckningar eller bokstavsbilder med konturer uppbyggda av linjer)? <i>Bild visad: Figur 2.</i>	Ja	Ja	Ja	Ja	Övrigt: Vet ej	Ja
7. Anser du att begreppet "street art" kan omfatta graffiti i form av pieces (målningar, oftast stora och mångfärgade)? <i>Bild visad: Figur 3.</i>	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
8. Anser du att tags och "graffiti" är en del av begreppet "street art"?	Nej	Ja	Ja	Övrigt: Som sagt svår gränsdragning.	Övrigt: Vet ej	Övrigt: inte rena tags, men övriga enligt ovan
9. Uppskattar du på tags och throw ups (textbaserad graffiti)?	Ja	Ibland	Nej	Ibland	Nej	Ibland
10. Anser du att <u>street art</u> kan öka den <u>estetiska potentialen</u> i ett <u>industriområde</u> ?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

11. Anser du att <u>street art</u> kan öka potentialen av upplevd <u>trygghet</u> i ett industriområde?	Ja	Övrigt: Street art är att föra in och utöka den estetiska upplevelsen i ett område. Det ger identitet och kan därför bidra till aktivitet och rörelse. En bild gör inte en plats trygg, det är sammanhang och den samlade upplevelse av platsen och huruvida platsen används av besökare för aktivitet. Street art kan skapa en välkomnande upplevelse som lockar till aktivitet och möten, men ensamt kan platsen i stället stärka intrycket av att vara övergiven.	Ja	Ja	Ja	Övrigt: Kan, men oftast inte
12. Anser du att växtlighet kan öka den estetiska potentialen i ett industriområde?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
13. Anser du att <u>växtlighet</u> kan öka potentialen av upplevd <u>trygghet</u> i ett industriområde?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

7.2 Frågor – enskilda intervjuer

Frågor – Enskilda intervjuer

1. Vad är din bakgrund?
2. Hur definierar du följande begrepp? (Är begreppen synonymer/hur särskiljer du dem åt etc.)?
 - a. Graffiti
 - b. Klotter
 - c. Street art
3. Hur ser du på öppna väggar, dvs lagliga graffiti-väggar?
4. Vad tror du street art kan bidra med i gamla industriområden, som exempelvis Gåsebäck?
5. Har du exempel på när du tycker street art har uppåt liknande?
6. Vad ser du för risker med street art i gamla industriområden, som exempelvis Gåsebäck?
7. Vad tänker du avseende trygghet gällande en ökad växtlighet (i kruka/buskar/klätterväxter/träd) i gamla industriområden, som exempelvis Gåsebäck? (Är *svaret* beroende på typ av växtlighet?)
8. Tror du att integrationen av växtlighet och street art skulle/kunde påverka trygghetsupplevelsen? (Om så, på vilket sätt?)

7.3 Fokusgruppsamtal 1

SAMTAL 1

115 minuter planerade av max 120 minuter

Datum: 7 februari 2024, kl 16:30-18:30

Plats: Lokal i gamla brandstationen

Intro 5 min

- Jag presenterar:
 - Kort om mig och kandidatarbetet (Mål, syfte, frågeställning)
 - Definiera och förtydliga vad som menas med konceptskiss:
 - Den konceptuella skissen används i arbetet som en enkel framställning vars syfte är att förmedla idéer och principer.
 - Även om det i konceptskisserna finns motiv på olika målningar, fungerar de främst för att kommunicera idén om var en målning kunde sitta och på vilket sätt den kommunicerar med växtligheten.
 - Konceptskisserna har med andra ord en hög abstraktionsnivå, där huvudrubriken för varje skiss förhoppningsvis understödjer och tydliggör konceptets grundtanke med några korta ord.
 - Om en konceptskiss skulle gå från skiss till verklig omgestaltung hade förslagen gynnats av en utökad dialog med konstnärer inom street art / graffiti, där vana målare kunnat förfina/skapa egna uttryck i målningarna
 - En del vatteninspirerat, kunde lika gärna vara industri eller järnväg
 - Definiera och förtydliga innebörden & avgränsningen av street art i detta arbete: jag har fokuserat på olika användningar av sprayfärg. I vissa av konceptskisserna förekommer konstruktioner som komplement, även om de mer har en praktisk funktion för att belysa växter/street art/graffitin

Öppningsfråga 5 min

- Innan vi börjar, vill alla presentera sig kort med tre saker de gillar ”Jag kan börja...”

Övergångsfråga (presentera koncepten först kort + platsen) 5 min + 15 min

Om koncepten i förhållande till platsen

- 1) Anser du att den här platsen lämpar sig för den här typen av koncept?
- 2) Anser du att den här typen av koncept kan stärka identiteten på platsen?

Nyckelfrågor (totalt 60 min)

Estetisk potential: 15 min

- 3) Anser du att de olika koncepten förstärker platsens estetiska potential?
- 4) Vilket av koncepten tror du kan bidra mest för att öka den visuella upplevelsen av på platsen?

Trygghetsupplevelse: 15 min

- 5) Anser du att de föreslagna koncepten kan påverka platsens trygghetsupplevelse, hur?
- 6) Finns det några specifika element i koncepten som du tror kan påverka trygghetskänslan positivt eller negativt?

Samspel mellan street art och växtlighet: 15 min

- 7) Anser du att samspelet mellan street art och växtlighet är en styrka eller svaghet i koncepten?
- 8) Finns det några koncept där kombinationen av växtlighet och street art känns mer relevant?
- 9) Är platsens föränderlighet, beroende av både växter och möjlighet att måla över (initial) street art i koncepten, ett hot eller en möjlighet?

Förslag och förbättringar: 15 min

- 10) Vilka koncept anser du bidrar mest respektive minst till platsen?
- 11) Har du några förslag eller förbättringar för koncepten?
- 12) Finns det några specifika aspekter som du anser bör övervägas ytterligare?

Avslut (10 min):

- 13) (JAG) sammanfatta huvudlinjerna i era samtal
- 14) Vill ni ge enskilt en kort reflektion av diskussionerna vi haft? Hur upplever du samtalet idag och vad känner ni varit det viktigaste i diskussionen?

7.4 Fokusgruppsamtal 2

SAMTAL 2

70 minuter planerade av max 90 minuter

Datum: 15 februari 2024, kl 17:30-19:00

Plats: Online Zoom

Introduktion

- Mindre revideringar i fyra av koncepten sedan förra samtalet. Totalt åtta.
- Fokusera på principerna i konceptskisserna

*Vad ser du för styrkor och svagheter gällande respektive omarbetat koncept?
(40min, ca 5min/koncept)*

*Vilket av koncepten tror du kan bidra mest för att öka den visuella upplevelsen
och den estetiska potentialen på platsen? Varför? (10 minuter)*

*Vilket av koncepten tror du kan bidra mest för att öka trygghetskänslan på
platsen? Varför? (10 minuter)*

*Om man tänker tillbaka på samtliga koncept (A-P) och utgår ifrån förutsättningen
att platsen inte i nuläget en öppen vägg + att resurser för underhåll/plantering
mm inte behöver beaktas. Påverkar det vilka koncept som kunde ge störst
potential, inom trygghet och estetisk? (10 minuter)*

Något övrigt ni vill tillägga eller tänker att är bra att jag tar med mig?

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.